

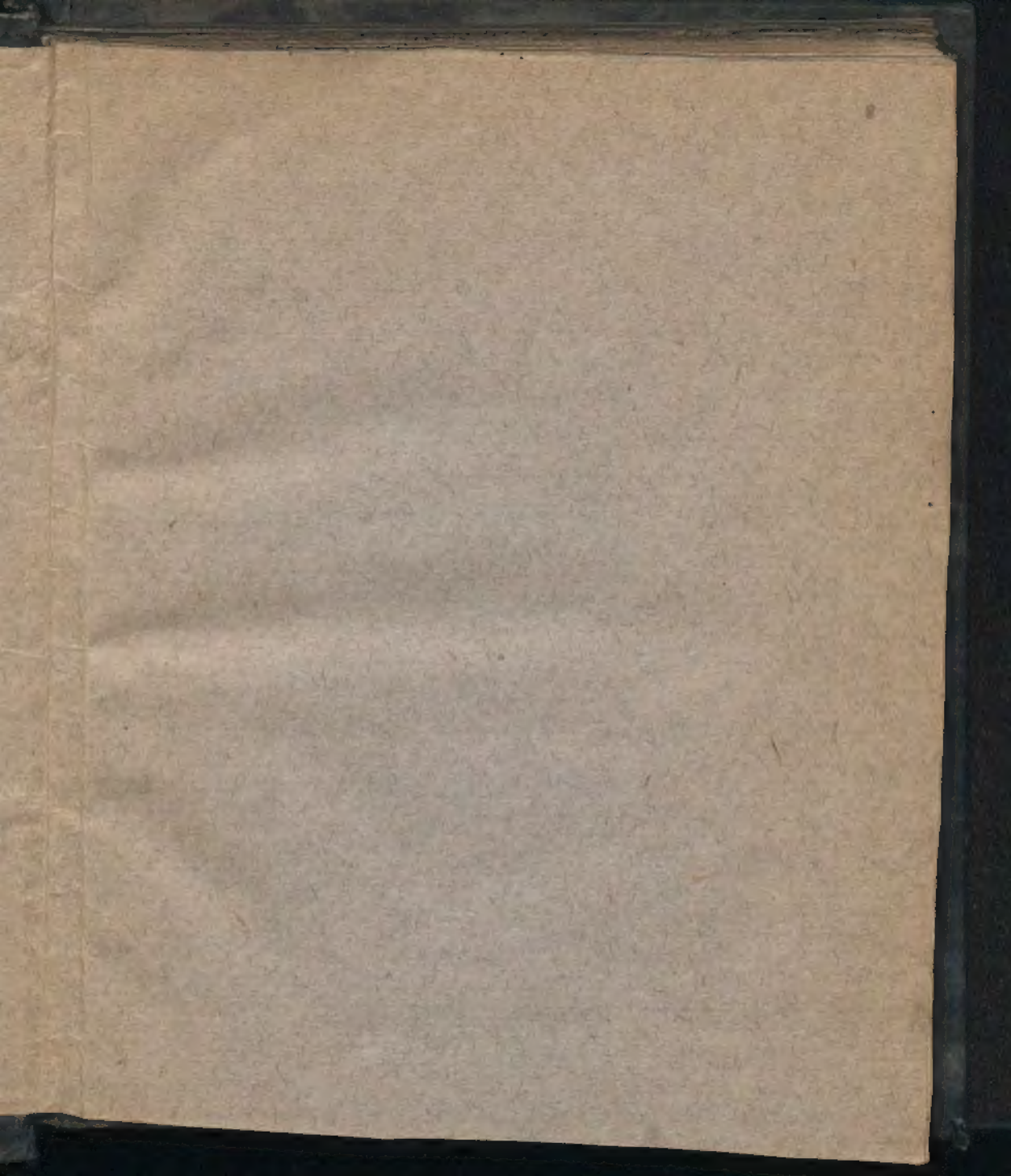
18377

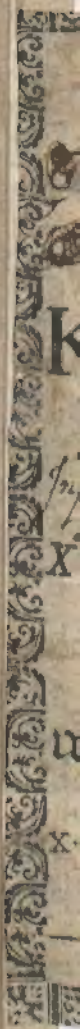
I

Mag. St. Dr. P

18377

Z A Ł O B A

Do Smierci

Najświeższej

KONSTANCIEY

KROLOWEY POL

SKIEY

XZIEZNY LITEWSKIEY

ARCTXIEZNY RAKVSKIEY.

W Kościele Katedralnym

Wileńskim 19 Jul. R. P. 1631. wystawiona.

R Z B Z

X. JAKVBA OLSZÉWSKIEGO Soc: IESV
Doctora y Dziekana S. Theologicy, Kościoła
Farskiego wileńskiego Kaznodzieię.

VILNÆ Typis Academicis Soc: IESV.

Sicut sol oriens mundo
altissimis DE I: sic mulie-
ris bonæ species in ornamen-
tum domus eius.

Jako słońce wschodzące światu
w wysokości Bogi: tak piękność
matki białogłowej tu ozdobi
domu jej.

IBID:

Pars bona mulier bona
in parte timentium DEVM,
dabitur viro pro factis suis.

Dział dobry białogłową dobrą/
w działach bojących się Boga/ będzie
dana mężowi za uczynek dobre.

ZAŁOBA

Po Śmierci

Wasiabnienszen

KONSTANCIEY
KROLOWEY POL
SKIEY

XZIEZNY LITEWSKIEY &c.
ARCYXIEZNY RAKVSKIEY.

W Kościele Katedra'nym
Wileńskim 19 Jul. R. P. 1631. wystawiona.

PRZEZ

X. JAKUBA OLSZEWSKIEGO Soc. IESV
Doctora y Dżickana S. Theologiey, Kościoła
Farskiego Wileńskiego Kaznodzieię

VILNÆ Typis Academicis Soc. IESV.

Sicut sol oriens mundo in
altissimis DE I: sic mulie
ris bonæ species in ornamen
tum domus eius.

Jako słońce wschodzące światu
w wysokości Bożej: tak piękność
matki białogłowej tu ozdobi
domu jej.

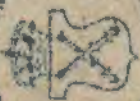
I B I D:

Pars bona mulier bona,
in parte timentium DEVM,
dabitur viro pro factis suis.

Dziat dobry białogłową dobrą/
w dziatle bojących się Boga/bedzie
dana mężowi za uczyński dobre.

18377, I

BIBLIOTHECA

MUSEI

Głównie Więtmóżnemu Panu á Panu

Jeego Gości

P. MIKOŁAJOWI Z CIE

CHANOWCA KISZCE

WOIEWODZIE MSCISŁAWSKIE

MY, WILKOMIRSKIEMU &c. &c.

STAROSCIE.

Głównie Więtmóżny / á mnie wielce

Milobęciwy Panie Woiewodo

Nabęciwstę.

E Rigonus malarz Syrakuzanski uczeń
cnego Niceasza, Porwanie Proserpi-
ny na Etnie gorze kwiatki zbierają-
cey wymalował; że nie zgoda dosko-
nale, gdy od Mistrza nagane odno-

)(2

511

sił, ta się słow kilka założył. Mihi vero sat est ra-
ptus Proserpinę memoriam excitasse; A mnie dość na tym
że o porwaniu Proserpiny pamięci poruże. Ya nie
watpie, że się iaki Niceasz znajdzie, który ten moy
Konterfet porwania z oczu naszych, Naias: KON-
STANCIEY Krolowey Polskiey na gorze Maiestatu
kwiatki cnot Krolewskich zbieraiacey, nicowac będzie
Ale ia temu słow kilka z Erigonem dam odpowiedz.
Mihi vero sat est raptus CONSTANTIE memoriā excitasse.
A mnie dość na tym/ że o porwaniu na inſzy świat Na-
ias: KONSTANCIEY pamięci poruże. Dla tegoż też
praca te swoje, nie Kázaniem, ani Pánegyrykiem ale
ZALOBĄ tituluie. ZALOB poſpolicie wytwornie
y ſudámnie nie rábiáia: o żalu też dobrze ktoś powie-
dzał Dolor est fucatus, si diſertus: fictus; si ex arte compositus.
Żal ieſt obludny/ ieſli wymowny: zmyślony/ ieſli po-
dług náuki ſłhony. Czekam ia predko w teyże mate-
riej nie mowie tżwiczeńſzego Niceaſſá, ale ſamego
Miſtrza Miſtrzow Apellesá. Atoli y tá iákaráka
praca moia rozumiem, że y z materiej, y z ſozy cen-
weźmie. z materiej, że o Naias: KONSTANCIEY
Krolowey náſſey, Paniej koźdemu z ſamey wzmianki
przy-

przyjemney. z fozy; że się przykłady, Symbola za-
 cne, osob tylko zácných Xiazecých, Krolewskich, Ce-
 sárskich przytáczaia. A żeby nie tylko cene, ale y o-
 brone, tá xiašská miała, W m i a mego M. Pana po-
 ważności oddawam, iáko tego, który nie pobamowá-
 nem zálem zdiety będąc nád śmierćia Krolowey I. M.
 iáko icy wiela dobrodzieystw obowiazány: nád sko-
 da Krola Iego Mości, iáko wierny poddány: nád kle-
 sk R . P. iáko niebespieczeństwa ná oyczynę z v-
 iráty tákiey Pániey plynace vpátruiacy; goracoš po-
 rázy kilka v stáršych instancia uczynił, á
 mnieš zgotá poniewolit nálegáiac, košt wšelki ofiá-
 rujac, aby tá ZALOBA, która się ná domowe tylko
 bylá chodzenie vrobila in forum publicum do ludži wy-
 šlá: coš rozšerzywšy, coš przydávšy: zá czym dlu-
 gošć álenie od proportiey wieku terážniejšego, kto-
 rego długie ZALOBY z długiemí kołnierzami y
 rekawami nošá. Mam zá to že te miłošćiwie przy-
 miešš praca, ktorcieš sam był przyczyna. Badž ze-
 mi zá tym Miłošćiwym Pánem, á Zakonowi, který so-
 bie wielka ludzkošćia y dobroczynnošćia báržiey a
 báržiey

barżiej zawnęse z niewalaß, nie vstaiacym Patronem
w Wilnie XVI. Oetob: M. DC. XXXI.

N. moiego N. N.

Nanißby slugá y Bogemodlecá

X. IAKVB OLSZEWSKI. Soc. Ievs.

ZALO.

ZAŁOBA

*Cecidit corona capitis nostri &c. propterea ma-
stum est in dolore cor nostrum, ideo contenebra-
ti sunt oculi nostri propter montem Sion, quia* Thren. 3.
disperuit.

Wpádła Koroná głowy náŝey &c. dla
tego stáło ŝie smutne w żalu ŝerce ná-
ŝe/ dla tego zámknęły ŝie oczy náŝe
dla gory Sion że zginęła.

Jestka/á tym ciężŝa/immniey oze-
Ctiwána ná ekwet Rzeczy Pospolis-
tey náŝey rderzyła sálá Nam.
ES. Smierć Maiás. Konstanciey
Krolowey Polŝkiey / Pániey náŝey Miłóŝci-
wey. O niepocieŝna nowino w rŝách náŝych!
O nie ŝezesliwy dniu dziesiaty Lipcá w Ká-
lendarzu náŝym. Dies ille vertatur in tenebras, & non
requirat eum Deus deŝuper, & non illustretur lumine. Iob. 3.
A Dzien

Iob 2.

Dzień on niech się obroci w ciemności, niech się
Bóg o nim zgory nie pyta, y niech się światłością
nie oświeca. W ręk żałostney Materycy a milosze-
że? czy co mówię? I edney strony ma to politico-
wane nād niešťześciem zacnych osob/ że się nā
słowo zdobyć nie dopuśćza. Audientes tres amici
Iob malum quod accidit ei, venerunt singuli de loco
suo, & sederunt cum eo in terra septem diebus, & septem
noctibus; & nemo loquebatur ei verbum. *Vsłyszawszy*
trzech Przyjacieli Iobowi niešťzesny przypadek
Iobow, przysli kāždy zmieyscā swego, y siedzie-
li z nim nā ziemi siedm dni, y siedm nocy, ā za-
den nie mówi doniego słowa. I drugiey strony
nagly raz/ niespodziāny nāł Nāiestaty trefunct/
iezyki niemym rozwiezuie. Czytālisćie lāsći wāo
Be w Kronikāch cudzoziemšťich / że się kiedyś
wierutny ieden żołnierz nā vderzenie Krezusa Li
dryske° Krolā rekā swowolnā zāmierzył. Athys
Syn Krolowšťi bedac z przyrodzenia niemym
zstāt się w tym naglym rāzie Orator/krzyknāt:
Hem miles quid agis; Rex es quem feris! Ey żołnierzu
co czyniś! Krol iest ktore° rāziś? Przydāie Po-
lyphaneē/ że się żołnierz tym cudowney wymowy
hāmuls

Herod. Halic.

Poliph. apud
Ioan Raynē.
cap. 18.

hámulcem wiać nie dać/ ale rane krolowi ządać/
ktory despekt / lubo sie karaniem slusnym nas
grodził: Arthysowi iednak tak sie wgtowce wbił/
że acz rzeczy inſze poſpolitym iezykiem Greek in
kſtaltnie wymawiał: kiedy mu przecie Wycia z
rzeczy miánomrac przyſzło niemogl mowic
^{nááááá} ale Dialektem Ionſkiem ^{nááááá} po náſze
obrażony. N: C: dali ſie pragnąć rzec/ y iam
do teſt/ co ſie Krolowſkich Uſob treze/ Orator
nie zdolny: ſtráſy mie ſtanu wyſokoſć/ wſtret
iezykowi czyni Thronu nie doſtepnóſć: wſakże
iednak ten nagły/ preſki/ y tak w krolkim czáſie
ná krolowa Ierymoſć/ á oraz y ná eplákána
Wyczynne náſze przypadek/ wſtá mi ná ſlowá roz
wiezuie/ Hem mors quid agis, Regina eſt quam feris.
Ach ſmierci co czyniſ, tá ktora ráziſ ieſt Kro-
lowa Polſka/ Ferdynándá pierwſzego Ceſarzá
Wneſztá/ Károlá Wreſtſiażecia Káruſkiego/ y
Máryey Kſ ciny Wáwárſkiej Corká/ Máiáá
ſnierſzego Ferdynáda Wtorego Ceſarzá Sio-
ſtrá/ Máiááſnierſzego Monárchy Dycmuntá
Trzeciego Krolá Polſkiego/ y Szwedzkiego
Máſzontá/ Máiááſnierſzego plemienia Krolowa
ſkiego

stiego Mátka/ Właiasniey Bego Krola Hiszpań-
 skiego/ Właiasniey Bego Krola Węgierskiego/ y
 Czeskiego / Właiasniey Bego Krolowey Francus-
 kiej/ Właias. Władysława obranego Cárát Mo-
 skiewskiego Krolewica Polskiego Ciorká. Tyl-
 ko prawdziwie zeznam/ że to pcertkie śmierci nár-
 páscie/ iuż nie z rderzeniem/ ale z zabiciem/ iezyk
 mi dnia dzisiey Bego w mowie mieża. Abowiem
 widziawşy ia nie dárno/ dni ieý weselo
 kmitnace/ chćiałem mowić *CONSTANTIA*,
 Státécznóść, nie moge: bo widzac że dni ieý po-
 dług Dáwidá/ iáko cień przeminely/ y sámá iá-
 ko siáno vschla/ rzekę *INCONSTANTIA*,
 odmiennóść. Widziawşy nie dárno stárożytné,
 przednie zacné Właias: ieý Familiey Serby/ chćiał-
 em/ mowić *CONSTANTIA*, Státécznóść, Nie
 moge: bo wiedzac teraz ná ciemnym truny ápa-
 parácie trupie. głowy/ y inne śmiertelności wi-
 zerunki/ rzekę ráczey *INCONSTANTIA*, Od-
 miennóść. Widziawşy nie dárno ieý plużaca
 Fortune/ Berokie y Bezesliwé w národzie ná-
 şym/ dwudziesta y Bezćia lat rtwierdzone Páo-
 nowanie/ chćiałem mowić *CONSTANTIA*
 State-

Stęteczność, nie moge. Kzeke INCONSTAN-
 TIA Odmienność. bo widze że się spełniło na
 niey/ co Boëtius mowi: Etsi rara est fortuitis manen-
 di fides, vltimus tamen vitæ dies, mors quædam est for-
 tunæ manentis. Aczkolwiek wrzeczach szczęścia
 podpadłych rzadką jest trwałość, ostatecznie
 jednak dzień żywota jest jakąś śmiercią Fortu-
 ny trwającej, A wa ieytę mi się w mowie por-
 mieżał/bo się też y samą CONSTANTIA Sta-
 reczność w odmienności swojej przemieniała.

Lib: 2. de
 conf

Fit omnino (mowi ieden) quod dum vivimus Con-
 stantem Inconstantiam, dum morimur inconstantem
 Constantiam habeamus. Tak ci koniecznie bywa że
 kiedy żyjemy stateczney odmienności, kiedy u-
 mieramy odmiennej stateczności doznawamy.
 Ale ta INCONSTANTIA, albo Odmienność
 nie tylko na samey Najasniejszey osobie zawis-
 ta Konstantiey/ ale y w byłkier niemal Euro-
 py stątkiem albo CONSTANTIA zatrzaśnięta.
 Wieszczcie oczy wążę po Pánstwach/ Kieśtwach/
 Krolestwach iak wiele Najasniejszych osob w
 żalobie śmiercią swą Najas: KONSTANTIA
 oblokła. Wieszczcie oczy y po Krolestwie swoim/
 ażá też nieżalobny Polski/ y Litwy teraz pozor!

Paul. Lang-
 15. 11.

Komus żal: á nam škoda/ Komus tylko żaloba/
á nam y domowa wtrata. Komus w Melanie
koliey sie tylko zamyslać/ á nam Threnu Jeres
miażowi po śmierci Pannieypomagać. Cecidit co-
rona capitis nostri. *Wpadła Korona głowy naśey.*
Miłościwy Waiasnieyſzy Krolu Polſki **ZY-**
GMVNCIE III. *wpadła Korona głowy two-*
iey/ wtraciłeś Miałżonkę. Mulier diligens corona
est viro suo. *Biała głowa mituiaca korona ieſt*
meżá ſwego. Waiasnieyſze Krolowſkie Potem-
ſtwo/ *spadła Korona z głowy twoiey/ wtraci-*
ciłeś matkę. Tam gdzie my czytamy. Erudiuit Va-
cablus czyta Coronauit eum mater ſua. *Boć iakoby*
też wkoronowała/ kiedy przez gęde ćwiczenie
do Korony głowy ſynowſkie ſpoſobilá. Kro-
leſtwo Polſkie/ Wielkie Księstwo Litew-
skie/ Kuſkie/ Pruſkie/ Mazowieckie/ Zmudz-
kie/ Inſtanckie/ *spadła Korona z głów waſzych/*
wtraciliſcie wkoronowaną ed ſiebie Pania Sta-
me Senatorſki/ Duchowny/ Świecki/ ſtanie
Œzláchecki/ ſtanie Kupaiecki/ spadła Korona
z głów waſzych/ wtraciliſcie głowy waſzych c-
z dóbr/ praw waſzych ebrene/ potrzeb waſzych o-
piętko

Pron. 11.

Pron. 31.

piekunkę/ ktora koronowała was w miłości
dziach y litościach. O oplakany stanie Wy-
znu! Abyście te lepiey odtamtę szczęścia wasz-
go poznali/ wystawie wam naprzec Żalobę Rz-
eczypospolitey naszej ogolem/ potym Żalobę
stanu każdego z osobną; Nawet pokaze co iest
pryczyna Żaloby waszey a to zatraoia P. Jezu
pimeca/ a lasz waszych w sluchaniu pilne scia.

ŻAŁOBA
Rzeczypospolitey
naszej ogolem.

*Misum factum est in dolore cor nostrum,
ideo contenebrati sunt oculi nostri.*

Żstkw sie smetne serce nasze/ dla
tego zaciemily sie oczy nasze.

PO śmierci tak zacney/ y sriatobli-
wey Pániey Królowey Jey Mości/
co teraz za pozor Rzeczypospolitey
naszey

náſzey N. Eſ: powiem krótko; pozor paſtwa/
 w ziemi Sáráceńſkiej / Soroáctes názwane/
 go. Dwie rzeczy o tamtych paſtách nápiſano;
 jedne czytacie w Œwierciedle przykádow/Œe od
 NiedoŒiele piatey poſtney (Dominicam Paſſionis
 zowia) zacząwſzy áni ſpiewáia / áni látaia / a
 le iákoby obumarſzy / á Œrzydełká ná kŒtalt
 KrzyŒa rozpiawſzy ná gaſtaſkach miſa. Wi
 dział to oczyma ſwemi Anglił ieden/ ktery dro
 Œe przez on gay ziemie Sáráceńſkiej odpra
 Œował. Druga piſŒe Barthol: á Camer: Œe pod
 czas zámienia KieŒycá/ ſerce w tym paſtwie
 dretwieie/ y wzroſt záchodzacemi ckmuránni/ y
 ciemnoſciami tepieie. Jáko w pierwoŒey rze
 czy cieni y niemy iákis niemego náboŒeńſtwá ku
 mece Páńſkiej obraz Œánniemy/ gdyz ten Œpan
 ſercá do iákiegos politowania émierci Jeſuso
 wey w tych paſtách ruŒá / ktery y ziemia ná
 Wielki Piatek zátroſnał/ y epoki kraiá/ y ſtoń
 ce Œáłoba przyodział: ták w drugiey rzeczy/ kto
 ra przedſiewzięciu náſzemu ſłuŒy/ godŒi ſie ży
 wy wizerunk eplákáney Wyczyzny náſzey ná ten
 czas rpaćrować. Co kiedyŒ Duch S. o Kro
 lewſtwie

Spec. ex.

Lib. 9. in
Miſiel.

Smutney
oyczyzny
Konterfet.

leſtwie Izraełſkim powiedział/ Nunquid auis diſ-
color hereditas mea mihi, nunquid auis tineta per totum? *Jerem. 10*
Izali dziedzictwo moie ieſt mi ptakiem pſtrym,
izali ptakiem zewſad fąrbowányym? Toſ
właſnie o Kroleſtwie Polſkim mówić ſie może/
ieſt ptak pſtry/ wſytek fąrbowány Tknieſz
rozmaitoſci narodow: ptak pſtry/ Polacy/ Li-
twą/ Ruſ/ Mázowſkanie/ Żmudy/ Pruſowie.
Tknieſz rozmaitoſci ſtanow: ptak pſtry/ Se-
natorowie/ Szlachta/ Lud poſpolity. Tknieſz
rozmaitoſci wiar: ptak pſtry. Kątolicy/ á ci iuſz
Łacincey/ iuſz Greccy/ ſa Żborowi/ Sáfowie/
Odſępieńcy. Ten ptak bywał kiedyś weso-
ły/ wesoło ſpiewał/ wesoło po łąkach polá-
wał/ teraz kiedy ſie żáćmił Kſieſzyc/ dziewiątego
dnia Lipcá/ ná niebie náſzym Polſkim; kiedy
miedzy ſłońcem niebá tego/ Krolem Je° Mo-
ſcia/ y miedzy Luna Krolowa Jey Meſcia/
ſzrodkuie śmiertelnoſci ziemiá/ zá cym Elip-
ſim ſpráwiłá/ zárazem náſtąpiłá ná ſercá ptá-
ſtwá náſzego zdumiałoſć/ á ná oczy ciemnoſć.
Mzſtum factum eſt in dolore cor noſtrum, & contene-
brati ſūt oculi noſtri *Zſtáło ſie ſmetne ſerce náſze*
y żáćmiły ſie oczy náſze.

Pierw.

Curtim.

Eccl. 19.

Gen. 22.

Ma serce z okiem Sympatya: pytano
Polemoná co iest oko? odpowiedział/ sercá o
kno/y dobrze/bo co sie zámia ná sercu/nie zátái
sie ná oku. Raz Aleksánder Krol Mácédonski
ed Filipá Doktorá swego miał brác sy
rop/ przesłrzegli go listem z przyaciól niekto
rzy/ aby Doktorá o truciźnie miał podeyrzáneg/
Krol dał listy Filipowi przeczytać / á pilno
sie oczom iego przypátrowali: widzac że on w
oczách by namniey sie nie mieni/ záraz doßedł/
że w sercu zdrády przeciw Pánu me táil/ zá czym
bezpiecznie z ręki iego lekárstwa záżył. Oto
probá sercá przez oko/ktora te¿ podał Duch S.
Cor hominis immutat faciem illius. Serce człowie
cze odmienia twarz y oczy ie°. To porozumienie
oczu z sercem/ ácz w káždym sie áfekcie nie táil/
w káktze osobliwie w żalu pluży. Já Sary Mátá
żonki nálegániem/ á já Bostim náponnieniem/
wyrpáwił Abrahám Algáre niewolnice z do
mu swego/ z synem Izmáelem/ chleb y buflak
wody ná plecy iey włożywßy: postá Algár / y
bládká w pußcy Bersábee / á gdy nie stáło
wody w buflaku/dziecie pod iednym drzewem
porzu

porzuciła/ y odśedſy przeciw iemu/ ile łuk zaś
 strzelić może/ vsiadła/ mówiac/ nie bede pász
 trzyla ná vmieráiacie dziecie/ á siedzac náś
 przeciwko podniosła głos swoy y plátála. Treś
 fny postepék. Niechcąc Agár widzieć dzieciesz
 cia vmieráiacego/ przeciw dzieciemu siádłaś siez
 dzieć było w tyle dzieciciá ábo gdzie indziej ná
 stronie. Rozumiam iż nabórzyey i silwice/ nie
 mogła przetrwać cłá z sercem sympatyey/ nie mó
 gła ná cłku przewieść / áby ná to nie patrzcło /
 co serce dolegáło. Co iesli tak iest/ toć sie iá
 wam! Náiásniemyſy/ Jásnie oświeceni/ Oświe
 ceni/ Jásnie Wielmożni/ Wielmożni/ Drodzeni/
 Miłościwi Pánowie/ Wam wſzyſcy Króles
 twá Polſkiego/ y W. Kś. Litewſkiego obrwá
 tele/ nie dziwuie/ że ná ten czas po twárzách y
 po ceczách wáſzych wielka cdmień widze. Prodit
 aspectus, quod dolet affectus. Wzrok wydane ná co ser
 ce boleie. Zámietety ſrogi žal do sercá po zęściu
 Náiásniemyſey Konſtancyey Królowey y Pánicy
 náſzey Miłościwey/ przez oko iáko przez okien
 ko wygleda/ owſem iák przez fontane gerzkie
 ſtrumienie lez wylewa/ á przez rſtá Throny Ieś

remiaßowe. Maſtum eſt in dolore cor noſtrum, & o-
culi noſtri contenebrati ſunt. *Zſtáto ſie ſmerne ſer-
cenáſſe, y záčmily ſie oczynáſſe: Což? iákož*
nie ma ſerce od żalu truchleć y dretwieć/ *kiedy*
vtráćilo ſwoá poćieche/ iákož niema oko w chmu-
ry y ciemnoſci záchodzieć/ *kiedy* vtráćilo iáſnoſć
ſwoie.

*Ku don. Le-
gionem.*

W Cymbryey dwoiákie Elogium Kro-
lowey Amphiley dawano: iedno że rozweſeláo
lá wſytko Kroleſtwo/ przychylnóſćia ku pod-
dánym/ drugie/ że przednie zacnym vrodzeniem
ſwoim/ wielka iáſnoſć w ziemié wnioſlá/ prze-
tož ná monećie ryſowano z iedney ſtrony Am-
philia z cytra/ napis. Cymbriae hilaritas, Cymbry-
ey rádoſć. z drugiey z pochodnia goráiacá/ na-
piſ/ Cymbriae ſerenitas. Cymbrie y ſwiátłoſć.

*Co nabár-
zicy roz-
weſela pod-
danych
ſercá.*

Prok. 16.

Co ſie rádoſći Kroleſtwá tycze/ nie-
wiem ieſli ták co ſercá poddáných vweſela iá-
ko áſekt Pániſki/ y twarz weſola: czuac kto ka-
ſobie niuloſć máieſtatu/ by dobrze obumárt/ o-
żyie. In hilaritate vultus Regis vita. *W weſoloſći*
twárzy krolewſkiey żywot. By od Melánto-
liey iáť ſkorupá wyſechł odwilgnie/ Clementia eius
quaſi

quasi imber serotinus. *A laska iego iako deszcz po-
zny.*

Smakował sobie często/ y gesto Dawid
w Regumencie Krola niebieskiego z wielu miar/
pobudek/ y przyczyn: przecie iednak raz kazal
w Bytkiey ziemi piosnke nowa spiewac/ w By-
tkie^o kościołowi oglaśać/ w Bytkie^o Izraelowi
trab y bebnom żążyćwać/ tylko dla tego/ że Bog
załochał sie w ludu swoim. Sluchaycie o tym

Skłonność
Majestatu
krolew-
skiego.

śmiego Proroka. Cantate Domino canticum novum.
laus eius in Ecclesia sanctorum. Latetur Israël in eo qui
fecit eum: & filie Sion exultent in Rege suo. Laudent
nomen eius in choro, in tympano & psalterio psallant
ei: Quia beneplacitum est Domino in populo suo.
Spiewaycie Pánu pieśń nowa: chwała iego w
zgromadzeniu swietych, niech sie weseli Izrael
w tym który go stworzył: a synowie Syonscy
niech sie radują w Krolu swoim: niechay imie
iego chwala w spiewaniu społecznym: ná bebnie
y ná árfie niechay mu gráia, bo sie kocha Pan
w ludu swoim. *Niák kocha: Ták/ iako przez O-*
zeáša Proroka samże Bog oznaymił: Dicite fra-
tribus vestris, populus meus & sorori vestræ misericor-
diam consecuta. *Powiedzcie bráciey nášej miło-*

Sal. 144.

osea 2.

B3

sierdžia

Hebr. 5.

A. 22. 18.

*Sierdžia dostałá. Ale rzeczećie/ to Młáiestat
naywyższy niebieski/ nie dziw/ że ludzie w áse-
ście tego korzystáia. Pátrzącież iesli w Młáiestas-
cie wyższym ziem, skąd wesela swego poddani nie
zásadzáia/ kiedy znáków iákich siernosć ies-
go kśobie wpatruia. Zman co mowi/ słucháys-
cie. Regina Esther, nullum vocavit ad convivium cum
Rege prater me, apud quam etiam cras cum Rege pran-
surus sum. Krolowa Esther żadnego innego nie
wezwałá ná ucztę z Krolewem iednomnie, w któ-
rey też intro z Krolewem obiádownáć mam Po má-
łym áktu mylnym dowodzie Zman áktu
Krolowej ku sobie dochodził. A za Amnon zá-
iednym stołem z Absolonem nie zásiadł / á z tego
przećie dośedł śmierć zabitey. Feceratq; Abso-
lon convivium quasi convivium Regis, praeceperat au-
tem pueris suis dicens, observate cum temulentus fuerit
Amnon vino, & dixeró vobis, percutite eum, & interfici-
te, nolite timere, ego enim sum, qui praecipio vobis.
A Absolon stráwił był ucztę iáko ucztę Kro-
lowską, lecz przykazał był Absolon słuzební-
kom swoim moniac, pilnujcie kiedy piány be-
dzie Amnon, á rzeke nam, bićcie go y zabićcie,
nie bojcie się, bom ja iest, który wam przykazu-
ie. Co*

ie. Co Amáná potkało. suspensus est Aman in
 patibulo, quod parauerat Mardocheo, & Regis ira quieuit.
 Obieśono tedy Amáná ná śubienicy, która był
 zgotował Mardocheuszowi, y uśpokoit śie gniem
 Krolowski. Wspemni ty sobie rączey narodzie
 Polſki y Litew: ná on rprzeymy á nie pochybny
 áſekt/ ktoryś znał zámſe po tey Pániey ſwoiey
 Miłoſćimwey/ kiedy o dobrym twoim przemys
 śláł/ kiedy nád twym nieśczęſćiem liroſć miá
 lá/ w potrzebách y ráda y ſumma wſpomagała
 nie tylko oſob prywátnych ále y Rzeczypoſpol:
 publicznych/ zeznaś to że kiedy ſie raz narodo
 wi twemu oddała/ chciáła mu bydz nie ták Pá
 nia iáko Mátká y opiekunka. Krolowa káżda
 Perſká miáła miáſtá pewne/ od Rzeczypoſpo
 litey ſobie nádáne/ iedno zwano Caput Reginz.
 Głowá Krolowey, drugie Oculus Reginz, Oko Kro
 lowey, trzecie Manus Reginz, Reká Krolowey,
 czwarte Zona Reginz, Pás Krolowey. Ktore y te
 raz ſtoia w 2lyey Perſom holduiace. Wierá by
 lo by co w támtay Krolowey chwalić/ że y głó
 we/ to ieſt okmyśl/ y oko/ to ieſt ſtáránie/ y res
 te/ to ieſt ſzodroblivoſć/ y pás/ to ieſt ozdó
 be iáſt

Esther 7.

Pontann.

be iak w Cyrklu w Krolestwie swoim miała/boć
owo nie grzechy / kiedy Pána albo Pániey w
Krolestwie tylko cien/ á gdzie indziej oczy/ ábo
rece: wśákże iż dále znác Herodotus/ że te ná-
zwiska nie z Kochania/ ále z chciwosci posly /
gdyż miasto/ktore Głowa tytułowano/powin-
no bylo ná rbior Głowy Krolowey kost wa-
żyć/ktore zwano Kęka/powinne bylo Kęce Kros-
lowey zdobic/ktore Czymá/powinne bylo fars-
bieżki do twarzy y brwi/ modki do oczu sposá-
biác/ ktore Pásen/powinne bylo ná Pás złoty
kamienmi drogimi sadzony Intrate obmyśláć/
Coż tu do skłonności Pániey tu peddánym/
á nie ráczey do lákemiśtwá ábo (iesli emowie
chcemy) do porzadku należało? Ty ten dánt
narodu nášego Łaiásnieyša KONSTANCYO od-
nosiś/żes ty tu y głowe przez Pánstie o nas ob-
mysly/ y oczy przez iritosciwa opátrzność / y
rece przez potrzebiacych wspomagánie/ y pás
przez ściśle áfektam naredu nášego obiccie mia-
lá: kiedyś nas nie dla siebie/ále dla śmichże nas
milowála/pożytki nie swoie/ále náše oł myślála
Woyny w niedostátku Rzeczypospolitey swymi
pieniedziemi

pieniedzmi zakładala. Pamietałaś śnać na ono co
 Grzegorz S. (wwiązaiac słowa Dawida Kro-
 lą do Orny/ płac na Oltarz darmo postępuia-
 cego. Argentum dabo quantum valet area, neq; enim
 tibi auferre debeo) napisat. Non est Regalis animi de
 subditorum bonis ditescere, sed potius de suis subditos
 dicare, siq; periculorum tempestates ingruant, suis im-
 pendiis occurrere. *Nie ieść Krolenskiego animu-
 szurzez, z bogacac sie z dobr poddanych, ale
 raczey poddanych z dobr swych ubogacac. a
 ieśli niebeszczecienstwa nawatności napadąta,
 swym nakładem zabiegac. iednym slowem. re-
 formowalcie byl tak efekt tu narodowi nasze-
 zes do Polstirzega/ co kiedyś Ruth do Noemi
 slowy mowila Quocunq; perrexeris pergam, & ubi-
 cunq; morata fueris, & ego pariter morabor, populus tu-
 us, populus meus, & Deus tuus, Deus meus, quia te terra
 morientem suscepit, in ea moriar, & locum accipiam
 sepulturę. Hęc faciat mihi Deus, & hęc addat, si non
 sola mors me & te separauerit. Gdziekolwiek sie obro-
 ciś, ia z toba poyde, gdziekolwiek bedzieś
 (lubo w szczęściu, lubo nie w szczęściu) y ia cie-
 bie nie odstapię, lud twoy, lud moy, y Bog twoy.
 Bog moy, ktory grob ciebie (to ieść twore Krole y
 Krolowe) obeymuie, y mnie obeymie, tamze
 C mieysce*

1. Paral. 21.

Ruth 1.

Co serce
wtrąciło.

Thren. 5.

Aurel. de
mor. & vit.
Imp.

Co na bar-
życy oczy
poddar-
nych o-
świeca.

mieysce pogrzebu wezme, to mi niech uczyni
Pan, y to niech przyczyni, iesli nie sama śmierć
mnie y ciebie rozłączy. Znalichmy te miłość
Najświeższą y Miłosć Królowo zarówno po
tobie/ nie tylko wyśokie osoby/ ale y mniejszey
kondiciei ludzie/ niemoga się ludzkości two-
ier nąchwalić. Z czego iakośmy się cieszyli/ tak
po swej szkodzi y terazniejszey wtrącie/ nie lza
nam nic innego uczynić/ iedno wbytkim w ieden
takt / smutney Jeremiażowej piosnki dopo-
magać. Defecit gaudium cordis nostri, versus est in
luctum chorus noster. *Wstało wesele sercá naszego.*
odmienił się w żałobę taniec náš. A płacziwe
głosy/ z Kzymśkimi głosami nąd iedną Cesar-
ską osoba lamentuicami składać. Vtinam aut
nō nasceretur, aut non moreretur. *Boday się była ni-
gdy albo nie rodziła, albo nie umierała.*

Co się światłości oczu tycze/ miała y ma
Oczyrzna naszą dosyć domowey światłości ze
krwie Jagielowskiej/ którą się y de tad w Naj-
świeższych potomkach. czerwieni/ miała y ma
dosyć światłości obcey/ z snopką Najśwież-
szych Szweckich Królów/ ktoremu się snopko-
wi y

wi y dziś/ iáko kiedyś bráterski Jozefowemu/
 náše Polskie y Litewskie sнопkikláníia/ prze-
 cie iedná/ iáko kiedyś Polak w stárbie Ce-
 sárskim zlotá do zlotá przydal/ mowiac: adda-
 mus aurum auro. Przydajmy zlotá do zlotá. zá-
 czym rośt więkšy stárb/ ták swiátlá do swiá-
 tlá dodawšy/ więkša roślá iásność. Dedála
 do iásności nášey Polskiej/ Uaiáeniewša KON-
 STANCYA iásność swoie Arcyksiáżecego Do-
 mu Káruskiego/ przyłaczylá do nášego Koro-
 nego Orlá/ Orlá swego o dwu głowách / o
 dwóistych oczách/ iednymi ná wschód/ drugie-
 mi ná zachód pátracego. Przmieślá y drugi
 kleynot teyże Arcyksiáżecey Sémilley falciam
 zwiasek, práwie stroj potrzebny do sнопká
 nášego: wśáć sнопek wiáżemy/ áby sie wšyt-
 kie kłosy tym scisley w gremadzie trz mály. O
 szacna y dogodna Krolestwu nášemu swiá-
 tle ści. Popisowáli sie kiedyś Gróńkowie z Ká-
 tárzyny swey Krolowey Herbem iásno swiá-
 tli m/ to iest Teczka wielo fárbna/ z nie pšeni/ Ea-
 lux serenit item offert, zá ta swiátlóść iásność i-
 dzie, Ale gáśnie iásność Kátárzyny przed iá-

Gen. 37.

Cromer.

Swiátlóść
rodzaju.

Parad in

Symb. Heros

świeścią KONSTANCIEY, zgaśła tezza przez Oro-
tam y Świaściami. Tezza ed śmiegeż słońcá z
ktorego sárby bierze topnieie / á potym deszczem
náziemie wypáda: Urzel lepať Cesárski ták
dawnno trwa! y ták sie buyno po roznych Páń-
stwach/Księstwach/Królestwach przelátymas
fascia też álbo zwiazek ták swiátłość z domem
Kákustum wiąże / że żadna potega wzięła tego
nierozwiąże. Wznies Polsko y Litwo oczy tey
swiátłości/ á prowadz ie po wszytkiey Euro-
pie/ wyrzyß/ iák cie rozlicznych Monárchow iás-
ności/ iedną twoią KONSTANCYA wczestniętká
wczyniła. Co rozumieß/ iák wielká iest iásność
Domu Kákustiego/Domu Cesárskiego: tey cie
Náiasnięybá KONSTANCYA iásności Polaku w-
czestniętkiem wczyniła: iák wielká iest iásność
Króla Hispáńskiego! tey cie iásności Polaku
Náiasnięybá KONSTANCYA wczestniętkiem wczy-
niła iák wielká iest iásność Króla Węgierskie-
go y Czeskiego! tey cie iásności Polaku Náias-
nięybá KONSTANCYA wczestniętkiem wczyniła:
iák wielká iest iásność Księstwa Florenckiego/
Tyrolskiego! tey cie Polaku iásności Náias-
nięyo

śnieżyka KONSTANCYA wezestniłkiem wezynylá:
 iak wielká iest iásność Korony Fráncuskiej
 Krolowey! tey cie iásności Władśmiejśka KON-
 STANCYA Polaku wezestniłkiem wezynylá. bo ztes
 mi w Bytkiemu Pány Irwia spoioná bylá. Kieś
 dym sie nie raz zámyslał o tey Domu Katus-
 stiego y obfiteści y bezesliwosci/ że Władśmiejś-
 keni Corami wiele Krolestw y Państw tak
 dawno zepemágal przez rozne málzeństwa:
 przychodźlo mi ná pámiéc/ romnác go z Kro-
 lem Wosálenstkim/ ktory raz wroł/ w spe sob náś
 Bey kolendy/ po dworách Książeczych swiece zaa-
 palone. swym Krolewstkiem ogniem/ przez po-
 sty rozsylał/ aby ie swa świątłoscia ponie-
 kał oswiecał/ od Kiazat zcś poddání ogień
 bráli/ czym sie iásności Krolewstkiej wezestni-
 łami stawali. Białagłowe madra Duch S.
 do pochodni iásney stosuje. Mulier prudens lucer-
 na splendens in candelabro sancto. Białagłowa ma-
 dra, pochodnia iásna ná lichtárzu świątym. O-
 wóž kiedy tak wiele Władśmiejśkich cor familia
 Arcyriazeca Katuska / rozmaitym ná swiećie
 Krolom y Książetom w Wálzeństwo oddáta/

Oforius l. .o

Ecl. 28.

a co innego czyni/ iedno świece iásne rozsyła/ z
 ztórych światło peronie y ná poddáne spływa.
 Wiec iesli ktore Páństwo álbo Krolestwo zá
 te wczynność Demowi Náiásnieyßemu Rakus
 skiemu powinne/ tedyć Krolestwo náße Pola
 skie napowinnieyße/ y do wdzięczności ná obo
 wiazańße / bośmy dwie Krolowe / iedne po
 drugiey/ z tegó Domu mieli/ Náiásnieyßa ANNE
 y Náiásnieyßa KONSTANCYA, dwie świece Náiá
 snieyße. Kiedy pierwszá nam zgásła/ taż Náiá
 snieyßá Familia druga wnągrode cney skedy
 zaświeciła/ y ná lichtárzu Thronu náßeg postá
 wili. Awa sie nam poddánym iásności Rakus
 skiey/ przez uczestnictwo sownicie dostato. O
 wóż iuż y ta druga świecá oczem náßym zgás
 ła / co zádzim że Oculi nostri contenebrati sunt.
 Oczy sie náße zámity.

Co oczy
 vtraciły.

Jest Krolestwo náße podobne onemu ka
 mieniu drogicznemu/ ktory naturalistowie Sylenio
 tem nazywáia/ ten kśiężycá ná sobie iákies wyo
 brażenie nosi/ iákies y z kśiężycem taką sympátya
 ma/ że áspektem swym/ áspekt kśiężycá wyraża.
 W pełni kśiężyc y k.mień zupełną światłość
 wkazuje/

Lycophron.

wkazuje/ rymnięsz. a sie w swiátłości kšiezc/
y on sie w tey swiátłości nabytey rymnięsz
sz/ tráci w sztyte ná schedzie swiátłość kšiezc/
sz/ tráci y on nabyta w sztyte swiátłość lubo
własna z natury przyzwoita zatrzymywa. Tak
ci y Wyczynna nášá/ lubo sie záwse przy swey
domowey swiátłości ostawa: cudzoziemská
jednák/ y nabyta iásność utráčila/ kiedy Kro-
lowa Jey Mśc postrádała/ ktorey iásnością
iásniála. Ale co mowie utráčila iásność Wy-
czynná nášá Domu Rakuskiego: popráwie sie
w tey mierze Chrześciance/ nie utráčila/ bo nami
naiásniejszye swoje potomstwo/ w ktorym ta
wsztyka iásność zostalá/ po sobie zostawiła.
Máš sie z tey miáry z czego Wyczynno cieszyć/
šec z golá wsztyká swiátłość nie zgášla: wšákze
przecie słušnie. Oculi nostri contenebrati sunt. Oczy
šie náše zálmily. Še nam swiátłość osoby tey
zgášla/ že nam už wiecey swieco ná li htarzu
nie šwieciš. Kaže nam oczy ná te niešczesna
Eclipsim začin.iác/ owšom žan.i zálewác
Duch S. Super mortuum plora quia defecit lux eius.
Nád umarłym pláč alowiem wšlálá swiá-
tlost

tość jego. Wystawiłem wam dotąd twarz
Krzeczypospolitey naszej mówiac o niej ogo-
łem; iuż teraz do wszelkich stanów z osobną
przystępujemy. á co iest zá pozor każdego o-
baczmy pod Allegoria słow Threnu przedsię-
wziętego.

Z A Ł O B A
Krolá Je^o Mości
Pana naszego Witościwego.

Mestum factum est in dolore cor nostrum

Bytáto s: e smetne serce naše.

Tlumaczac Dániel Proreś Nabu-
chodenezorowi Krolowi Bábis-
lonskiemu misterne ono widzenie
Bálmáná iednego z rozmaitych
kruszców złożonego / nazwał ścimego Krolá
głowa

głowa złota. Tu es Rex caput aureum. *Tys jest Kro-*
lu głowa złota. y tstałnie. bo miał wzgląd
 ná zwierzchność/ ktora przodkuie Krol między
 poddánemi / iáko głowa przodkuie między
 członkami/ á złoto między krusciami: Super omnia
 praeclit Rex, & dominatur eorum & omne quodcumq;
 dixerit illis, faciunt. Krol n/sytko przewyżsá y
 panuie ná nimi, y w/sytko cokolwiek im rozka-
 ze, czyni. Miał wzgląd y ná rostkrepnośc/ ktor-
 ra káždy Krol krolestwo swoje sprawuie. iá-
 kó y Krol Pan náš Miłosciwy ZYGMONT
 III. známiemita mądrością iuż lat pięć ná-
 czterdzieści narodowi nášemu pánuię/yż darz
 Boże/ áby iáś nadlużey pánował: głowa pra-
 wie złota/ bo y w chwalebnych rádách swoich
 wyborna/y Rzeczypospolitey pożyteczna. W k-
 że iednáś Epirotowie/ ná imkú Krolá własno-
 ści maiac wzgląd zá Hierogl'ph' Krole-
 swoim serce koronowane wylátniáli/ z trumflos-
 wy. Et viget & vigebit, y iednié y iednié be-
 dzie. Ma Krol wielkie z sercem podobieństwo.

Postáwiłá serce natura wprostodku ciá-
 lá. Krol stołeczne swe miásto ma wprostodku

D

Kroz

Dan. 2.

B. Esdr. 4.

Balest.

Krol iest
 iestem
 R. P.

Pierwsza
 przyczy-
 na.

Gen. 23.

Ezech. 24.

Druga
przyczy-
na.

Krolestwa. A gdzie Epprona Krola mieszkanie:
w posrzedku: Ephron habitabat in medio filiorum meth.
Ephron mieszkał w posrzedku synow Het-
owych. Gdzie Dawida Krola mieszkanie: w po-
srzedku: Seruus meus Dauid Princeps in medio eorum.
Sluga moy Dawid Ksiazeciem w posrzedku
ich. A to dla przedkier/pilney/y wszytkim rownie
gotowey opatrznosci/ y pomocy.

Serce wszytkim ciela członkiem proula-
nie/ y namoz krwi przez wszelkie żyły czyniac
iak przez ulice/ wszytko cielo pokarmem oży-
wia: Tak ci Verus Princeps (mawial Architas Py-
tagoreyczyk) Magna cum dignitate & bonitate pre-
est, magnifica bonorum munera exhibet, victus abun-
dantis, omnimoda salutis & vite tranquillitatis auctor est.
Prawdziwy Pan z wielka godnościa y dobro-
cia rozkazuje, wielmożne z dobr swoich dary
oddaje, żywności obfitey, wszelkiego zdrowia y
żywota pokoiu sprawca jest. Na ow czas Krol
członki Rzeczypospolitey pokarmem posila /
kiedy tego z poddanych Wojtowstwem/ tego
ciwunstwem: tego Tenuta/ tego Deconomia:
tego starostwem/ tego intratnym dignita-
stwem obdarza. Sa to nieiatkie żywjące wodki/
ktorem

Ktoremi tego ten pospolity Medyk (w Żydows-
 kim słowo Kapha Krola oraz y lekarza zna-
 mionuie) zakrąpia / temu żywota przedłuża /
 gdyż taki dostawszy iakiey intraty z Dawidem
 zaśpiewa. *Dextera Domini exaltauit me, non moriar,*
sed viuam & narrabo opera Domini. Prawica Pań-
ska wynyzsyła mnie, nie umrę, ale żyć będę, y be-
de opowiadać dzieła Pańskie.

Psal. 117.

Serce natura żebrami iak murami ko-
 ścianemi oparkanila: a y nas co czynia stany
 Senatorstkie/ Kycerstkie/ Pospolite/ Kiedy as-
 sistentia swoia gromadna Thron Maiestatu
 otaczają: kiedy residentie swoje przy boku Pań-
 skim odprawuia/ iedno murem iakimiś żywym
 stolice Krolewska obwodzi. Nagane dawano
 Agesilausowi że murem miasta Spartanskiego
 nie otaczano/ ani fortetami brać warowano/
 on skazawszy na Senatory/ Hetmány/ Puł-
 kowniki/ Komissarze rzekł: *Horum pectora sunt*
*meae optima Reipublicae tych Pierśi są najlep-
 sy Rzeczypospolitey mey parkanami. I my w*
tey mierze dank mamy/ że sie dobrymi meżami
iak najlepszymi murami szczycimy. Vczym same

Trzecia
 przyczy-
 na.

Plutarch.

2. Reg. 10.

go zwyciężamy Izraelskiego Króla Salomona. Salomonowego Thronu strzegło lewko dwanaście ze złotych lanych. O nas strzega Pańskiego Thronu żywiłwi/walczni/ y nieprzyjacielem strasni Hetmani.

Czwarta
przyczy-
na.

Serce nawet namiętniejszy obrząz nie tylko przez śable albo miecze/ ale ani przez igłę/ albo spilkę nie znosi. Przetoż Salomon kaze ić miecz we wszelkiej ochronności. Omni custodia

Prov. 4.

terua cor tuum, nam ab ipso vita procedit. *W*szelaka straża strzeż serca twego, bo z niego żywot pochodzi. Takciy Królem od nas powinna iść wszelka ochrona/ nie tylko od żelaza (czego strzeż Boże) ale y od słów/ y od myśli iakiej przeciw godności iego. In cogitatione tua (mowi Mdrzec) Regi ne detrahas. *W*myśli twoiey nie wplaczay Królowi. Bo lubo on myśli twoiey nie widzi/ Bog iednak widzi/ Który Królem sam najwyższem bedac/ osobliwa ma nad honorę królestwa straż/ y opiekę. Maximilian Cesarz piertwşy Rzymski/ Arcyksiążę Burgundy/ skie/ miał Emblema takie. Serce ludzkie bobkowe-
mi liściami obscielone/ z napisem/ In manu Dei est.

Isai: 10.

*W*recku

*W*reku Bożych iest. Piękny Konterfet Krolew-
 skiej ochronności. Na liście bobkowe nie tył o
 pioruny nie biał / ale ani miale robaczki / ani na-
 mnieysze mole nie nacierają. przetoż też w zie-
 loności się swej iednakiej zawsze zachowują.
 Taż y Krolew wezćmieszć od poddanych powin-
 na iaby się niłt nanie y namnieyszym słowecz-
 kiem nie perymał / żeby się na tym sercu owe
 słowá Epitotánstie spełniły. Et viget & vigebit
 I kwitnie y kwitnąć będzie. Tze^o bo in manu Dei
 e *W*reku Bożych iest. Wiełkaby śmiałość do
 reku się Bożych wspinąć / y tćm sercu tćny ias-
 nie żądawac. Śćma śmierć / lubo śmiała na dus-
 że się wreku Bożych będące nie poryma. iustorū
 animæ in manu Dei sunt, & non tanget eos tormentum
 mortis, *Duże* sprawiedliwych *sa w rece* Bożey
á nietknie ich meka śmierci. Pomnoż w nas Pá-
 nie *IESU* ku Krolew Panem naszym wśel-
 ka wezćmieszć. Szczęść się v nas kiedyś Krol
 Pan *ZYGMONT* pierwszy / wiełka v swoich
 poddanych bezpieczeńścią / znamienita *Maie-*
statu swej o ochronnościá między innemi Kro-
 lami ták / iákto kiedyś *Eberhardus* *Kiaże* *Wyr-*
temberstie między drugiemu *Kiażety* / ábo-

sap. 8.

Salomon à
Carlano.

wiem kiedy różni Książetá różne swych narodow
prerogatywy/ ozdoby/ y pożytki swe wynosili/
Książę Sászkie zalecał Kruscowanie swe Pánstwa/
Książę Bawárskie swoje miasta/ Palatinus Rheni
żyzny wrodzay zboża/ y winá. Dopytány też Eber-
hardus z cze° by sie nawiecey w Kieſtwie swoim
ſczyć: odpowiedział. Nihil est quod pradi-
cem, sed vnum hoc scio, me in sinu cuiuslibet subditi mei
sub dio in vtramq; aurem dormire posse. *Ia nie mam*
ſie z czego chwalić, iedno z tego, że moge, ná káz-
dego poddanego swego łonie bezpiecznie ſie y
ná podworzu wyſpáć. Tym że ſie też kiedyś/ iáſó
rzekł/ Krol Polſki miedzy innemi Krolmi ſczy-
cił/ że ná każdego poddanego łonie mogli ſie
ſmaczno y bezpiecznie wyſpáć. Aleć niſtetyſz
one ſwowne kupy/ one buntowne gromády
one ſalone práwie y wſciekle/ ſc°mym przezwi-
ſkiem y Bogu y ludziom brzydkie rokoſe/ że
czegoſ gorſzego nie wspomnie/ iuſz powolnoſc
náſe kupánu w podeyżrzenie ludziem pedáły/
y przymowki ták gáſte przeciw maiestatowi
ſwiatobliwemu/ ono Elogium z konceptu ná-
rodow wſytekich zbiły. Wyſzyzno miła rada
ſię ty

sie tyżá obecni strojami y obyczajami nne sijn /
kł. dec y obcy stroy / y cbcy obyczaj na oczy.
Ezláchtá Rzymsta kiedyś miásto naydrozkiego Rafn.
kleynotu/ serce złote ná pierśiach swych nosilá/
ná ktorym przodkow y zácných Rzeczypospolis-
tey Regimentarzow byly twarzy konterfeto-
wane. Chwyc sie ty stroiu teg/ nos serce swoje/
Krolá y Paná sweg iesli nie w pierśiach/ przy-
namniemy ná pierśiach/ powážay Maiestat/ afe-
ctem iák nayściśley do siebie przyćiskay. To
stroy. Owoż obyczaj. Carolus Fridericus Kiazé
Alixwenskie y Juliáenskie przy Serbie swym
Kiazecym/ kázal też sobie drugi taki wyrys-
ować. Tarcza ná ktorey byly serca ludzkie
zágęszczone z napisem Wlostim: Beniuo-
lencia bonissima guardia: zyczliwość iest nay-
lepszą straż. Chwyc sie ty obyczajui tego/ rysuy
Polaku przy Orle swoim / rysuy Litwinie przy
Pogoni swoiey táka tarcza/ ktoraby wšytkich
poddanych sercá obiele / y Pánu zniemolilá/
Wierz mi żeby sie zá tá tarcza y maiestat Kro-
lewski/ y Wycyzná twoiá w cale y bezpiecznie
od wšelkich nieprzyaciól osiedziálá. Cie było
by sie

Salomon
Carlano.

by się ciało Rzeczypospolitey naszą dobrem
y całym z drowiem/ gdy by serce swe opatro-
wało takim orężem.

Bolcie to
serce te-
raz.

Psalm. 127.

Przyczy-
ny tey bo-
leści.

Psalm. 26.

To serce nasze Krol Pan nasz Miłościu
wy teraz ciężkim y nieutulonym żalem barzo bo-
leie. *Maxtum factum est in dolore cor nostrum. Stalo
się smetne w żalu serce nasze. Czemu? bo się
temu sercu wszystko już opak dżacie. Było to
serce nie dawno w poyszczeniu. Z jednej strony
Vxor sicut vitis abundans in lateribus domus. Żona
iako winna matka płodna w kaciech domu.
Z drugiej strony Filii sicut novellæ olivarum in cir-
cuitu mensæ. Synowie iako latoroski oliwne
około stołu. A teraz co? po jednej stronie po-
tom twa gromada: po drugiej już Matżonki
niemają do wypiaślowania spólnych kleyno-
stw pomocniczki/ niemają nie rozdzielney żywo-
ta towarzyszki/ niemają kćarości pęd pery. Wła-
dza leżało y należy temu sercu członki inne ożwiąć
y tuzyc. teraz samo utracilo Eustolen y Diastolen/
to jest/ respiratia/ y wytęmienie swoje.
Kiedy my czytamy. Gratia super gratiam mulier casta
& pudorata. tam Cleaster czyta Respiratio viri
mulier*

mulier casta & pudorata. *Wytchnienie meżá iest*
białagłową czystą y sromieźliwą. Utráciło ktes
 mu sytość swoie. Gratia mulieris sedule delectabit vi-
 rum suum, & ossa illius impinguabit. *Wdzieczność*
 żony pilney ucieśy meżá swego, y wytuczy kości
 iego. Sercu temu należy vsłanowanie / straż y
 wszelka ochroná; á ktoż wiecey strzeżł zdrowia
 Królá Jego Mości: kto ná bázyley vsłanować
 miał nád te / która nie mowie równie z swoim /
 ále wyżej zdrowie iego nád swe kładá / y z ie-
 dnego dnia rádá bymu była dziesięć uczyniła:
 Mulieris bonæ beatus vir, nam numerus dierum illius
 conduplicabitur. *Niewiaśty dobrej błogosławio-*
ny maż: bo liczbá lat iego dwoiáka. Imeż to
 serce ná sobie przewieść / áby po tákiey škodzić / y
 dogody swej utráci nie boláło / nie truchláło:
 Przepędził Abraham z Sara żeną swoią lat coś
 nád stoá przecie kudy y mártá w mieście Urbee.
 Venit Abraham ut plangeret & fletet eam. *Przyszedł*
Abrál am aby żałował y plakał iej. Król Jęś
Mośc Panu náś z Máiáśniey káł Máiżenka swo-
ia lat spóhá trzydzięści nie mieśkál: co zá dńw że
 Ilangit & deflet eam. Multum est cor nostrum. *Smu-*

Ecd. 28.

Ecd. 11.

Gen 23.

Prou. 3.

Pierius.

rne jest serce nasze. Czemu? A czemu synogadro-
licá po towárzyżu testni! á tak testni/ że ná-
žadney zieloney gálazce nie vsiadzie! Czemu ie-
len po lání w glebokiey pušczy labirynt zášes-
dšy ležy/ schie / y ná stonice sie przez dni kiltá
nie rkaže! Do ieleniá y lánieny stádto małżeńskie
píšino swiete stosuie. Cerua charissima & gratissimus
hinnulus, vbera eius inebrient te, & in amore eius de-
lectare iugiter. lání namlšá, y ielonek nawněžie-
czńieyšy, pierš iey niech čie vpáiáia, á w milo-
šči iey kochay sie vslávicznie. Czemu páłmo-
we drzewo po wycieciu drugiego/ przy ktorym
rosto vsycha/ y zlišcia obnážone bywa! Dow-
čipni Egypćianie stádtá małżeńského dávali
čenterfet dwie páłmy wedle siebie rostace/ y
iáčoby ná sie pátržace. Byla iedna Pál-ná w
Brunduziey/ druga w Edrunciey. pierwšá tak
glugo byla nieptodna/ áž drugá podrosta; že sie
z dáleká vyržaly / y przywitaly gáležiami.
Dla czego tež gospodarze Pálmy tak šzepia-
áby ná sie patřžaly/ á iesli možná/ gáležiami
dotřžály. Pámietacie tež y sámí / že kiedy sie
Krol Pan náš džisieyšy/ dla przyiázní w dom
Káku

Kąskimi myślami y rādami zápuřzał/ bito w
 muńcy złote Portugaly/ ná ktorych rysowano
 dwie páłmy nádz rzeka stoiaće. *Uápis Amor distan-*
tia iungit. Miłość rzeczy odlegle łączy. Alisć
 dziś / o niešťczesna odmiáno/ páłmá od páłny
 odcieta. Rysowác by teraz páłme iedne stoiaća /
 á poniećkad wiedmeiaća/ druga leżać. Poło-
 żyć by tám inřynapis/ Mors coniuncta sciungit,
śmierć rzeczy złaczone rozłącza, á okrzyćnać
 cie niezbedna śmierćci onym pláčliwym strádne-
 go Agágá/ wřytćko co miał przyćmnego y mi-
 lego/ cpuřćzaiacego/ głořem: *Siccine separas amara*
mors, y także oddzielař gorzka śmierćci. Oda-
 dzielař Uaiásnieryřa małżonkę od Uaiásnieryře
 małżonkę: Krolowa od kroleřtwá/ Rodziciel-
 kę od Potomřtwá. Pod támtężę čas rđá-
 wánia się Krola Jego Młosci w dem Urey-
 rieřny Kąskiey / o Uaiásnieryřa małżonce /
 wysćle było tákie drugie symbola Herb demu
 Kąskie. Orzel czy ieden dwie głowie maiać;
 czy dwa / z ktorych ieden w drugie wrořtyćko
 się głowami od siebie dzielać: Uá dwuch gło-

Salomon á
Carlano.

1. Reg. 1.

Salomon á
Carlano.

wach dwie Koronie/ a Ktemu Herb Polski Orzeł
 o iedney głowie/ Korone też swoje mający. *Nas-
 pis. Post animos sociasse iuuabit. Potym sie y ser-
 ca ztowarzyſa.* Bodayże było długo na ten
 towarzysysti dwóch serc zwiazeł patrzyć: boday
 się byli nierozdzielnie ci Orli z soba iednoczyli
 ale niebezpieśna śmierć zawisłym sierpcem swym
 zwiazeł serc małżeńskich rościła/ Orly z gro-
 mądzone rozpłótyła: Słyſalem o starożytnym
 Książat Lotharingiey Conterfecie: trzech ptałow
 lecających iedna strzała rążonych y naryłot prze-
 żytych. *nápis. Dederunt viam casusue Deusue. Po-
 dálli droge lubo trefunek, lubo Bog.* Dotęzał
 tey Btułi Godofredus Bullonaeus pod on czas/
 Ktoreg Chrześciance Hierusalem byli oblegli: w
 Ktorey expediciey on był wodzem/ a dostatek
 miasta pierwszym Krolew. nie radbym równał
 niebezpieście do szczęścia: atoli widze/ że iedną
 potężną bohaterką śmierć iedna strzała w kółku
 Orłow Namięśnieszego Państwa Kóustkiego
 y Krolestwa Polskiego rągodziła? O nie lito-
 ściwa/ lubo dowcipna/ w tym niebezpieśnym rą-
 że Amazonko/ Ktoż się godnie wystarczy na niemi-
 blagane

*Parad in
 Symb. Hero.*

blągane okrucieństwo twoie! iakże wiele! *Uaiásniey*
sniey Bych osob/ *Xieſtw/ Kroleſtw/ Uaiásniey*
ſey *CONSTANCY* *ey* *émiertelna* *ráne* *zádawſy/*
rrázilá! *wſytkes* *nienial* *Europe* *rozkwilitá:*
wſytkim *žal/ ták* *ſwiatobluwey/* *komus* *ktew*
ney *y* *powinney:* *komus* *Pánicy.*

Leez *tobie Uaiásnieyſy* *ZYGMONCIE*
III. *Krolu* *Polſki* *nie* *tylko* *žal/ ále* *nie* *oſzaco-*
wana *ſtoda.* *Bo* *tobie* *ile* *w* *tych* *lećiech* *niezno-*
ſna *małżonki* *utrátá:* *w* *ktorey.* *perdidisti animæ*
ſolatium, *vitz* *ſubſidium,* *annorum* *laſtamentum,* *labor-*
is *adiumentum,* *fortunæ* *veriusque* *participium.*
Utráctes *ſercá* *ućieche,* *žywotá* *pomoc,* *w* *le-*
ćiech *poſilek,* *w* *pracách* *rátunek,* *w* *ſzczeſćiu* *y*
nieſzczeſćiu *uczestnićtvo,* *Kadbym* *ćie* *w* *žalu*
pomiárkowal: *ále* *niech* *ćie* *pomiárkue* *práwo*
ſámo *poſpolite/* *pod* *ktore* *y* *naywiećſy* *Monár-*
chowie *y* *naywiećſy* *ich* *przyiáćiele* *podpádáia*
Statutum *eſt* *hominibus* *ſemel* *mori.* *Padł* *dekret* *áby*
ludzie *raz* *umieráli.* *Sroga* *Krolowa* *iedná/*
po *wſytkich* *Krolách/ Krolowych/ y* *ktore-*
ſtwách *proporce* *ſwe* *roſciaga/ niſt* *ſie* *by*
dobrze *nánieminnieyſy* *Tyráńſkiemu* *regimen-*
tu *iey* *nie* *oprze.* *Regnavit* *mors* *ab* *Adam* *vſq* *ad*

Sopater ad
Amer in E-
piſt:

Co *ma*
Krolá *Pa-*
na *w* *žalu*
miárko-
wáć.

1. *Natury*
ludzkiej
conditæ:

Rom 5.

Julian. in e-
pist. ad 4-
merium.

Moyſen, etiam in eos qui non peccauerunt. *Krolowá-
lá śmierć od Iadámá aż do Moyzeſá y ná tych*
też ktorzy nie zgrzeſyli. Cheąc Democritus
Philozoph Dariuſá Krolá pocieſzyć po śmierci
ci też małżonki ſwey płaczącego/ obiecał mu iá
do żywota przywrócić/ pod iedną tyłko Condi-
tią: áby mu trojga ludſi umioná dano/ ktorzyby
nigdy w żalobie nie chodzili/ nigdy krewnych y
przyjaciół śmierci nie płakali. Szukano takich
trzech po wſytkim Kroleſtwie Perſkim/ á nie
náleżiono. Za czym rzekł Philozoph. Vides ó Rex
quám inevitabilis ſit omnibus fati neceſſitas, nefas eſt
deſlere, quod nefas eſt deuitare. Widziſz Miłóſci-
wy Krolu, iáko niepochybna ieſt wſytkim
śmierci potrzebá, nie ſtuſna płakać, czego ſie
nie można wwiárować. Jeſli też ty Nieſciwy
Naiáſnieyſzy Krolu czymá trzymi Kroleſtwo
ſwoie Polſkie y wielkie Xięſtwo Litewſkie os-
bieżyſz/ ledwie kogo znardziej/ ktorzyby też ná
ſwa domowa (acz ci z twócia/ żadná ſie ſk: dá
nie zrowna) przez śmierć wtráte nie płakał.
Płáče ktoś Wycá: ktoś Brata: ktoś Syna:
płáče tá y oná przednie zacna familia ze krwie
ſwey

frey znémienitego młedziana / z którego Ocieć
 stárości podpory / dem ozdoby / Rzeczpospo-
 lita pomocy oczekiwala. placza y inni innych; do-
 le ná te frasunki wielkie vlzenie *Comunis fati ne-
 cessitas; Popolita i mterci potrzeba*, omnes morimur & sicut
 aquae in terram dilabimur. *wšyscy umieramy*
Jako wody w ziemię się obracamy. Barziewy Mi-
 łościwy Krolu w żalu wmiarkuie cie twoja
 wielka wspomialeść ániur usu / ktorá wielkie
 stosy meznie nieraz przytla / ktorá odmienne
 fortune losy w roznych occasiách skremnie po-
 niosla / tá mowis nie dopuszcic wiedzom żalo-
 ści rpuszczac. Prawdać to / że cieško tego / co
 mило sercu bylo / nie żalować / pamietam co mo-
 wil Euphrantes małżonke vtraciwszy. O Philoso-
 phia quam praecepta sunt tua onerosa, amare iubes, &
 si quis amisit quod amabat, dolere prohibes. O Philo-
 sophia jako vstány twoie sa cieškie, milować
 kazeš, a iešli kto comilował vtrácił, żalować
 zakazuješ. Wšákžę przewodzi wiecey ná
 Krolách sercá mežnosť / niżli ná Philosophách
 madrość. *Fortuna fusceq; versat ónia, Regalis tñ animi
 potentia ipsius fortunae sistit rotam.* *Fortuna Ko-*
tem

2. Reg. 14.

2. Wspa-
niałoić a-
nimu szu
Krolew-
skiego.

S tobem er
27. de tristis.

Lant. Iust.

3. Opa-
trznosc Bo-

psal. 20.

psal. 60.

tem wſzytko obraca. Ale krolewskiego animu-
ſu moc koło ſamoż fortuny zaſtánawia. A nay-
barziefy ſam cie Bog w żalu twoim pomiarkuie/
ktory iák Intelligétia Niebem/ták ná ktora ſtro-
ne chce obraca ſercem Krolewſtwa: niech ci ten
litoſciwy Pan ſmutek u. nogiem i y rozlicznemi
nágrádza poćiechami/ niech ci dni ná pomoc y
ſprawowanie kroleſtwa przymnaża. oco my tes-
ce wznoſzac / nie przebránego maiestatu twoe-
go Boże proſiemy. Domine in virtute tua lætabitur
Rex, & ſuper ſalutare tuum exultabit vehementer &c.
Vitam petiit á te & tribuisti ei longitudinem dierum
in ſeculum & in ſeculum ſeculi. &c. Lætificabis eum
in gaudio cum vultu tuo, quoniam Rex ſperat in
Domino, & in miſericordia eius non commouebitur.
Panie w mocy twoiey rozweſeli ſie Krol, á w zbá-
wieniu twoim rozráduie ſie wielce &c. Zywota
proſiſt v ciebie, y daleſ mu przedłuzenie dni
ná wieki, y ná wieki wiekom &c. Rozweſeliſ go
wrádoſci twarza twoia. Bo Krol nadzieie ma
w Panu, á w miłoſierdziu náwyżſzego nie be-
dzie poruſzony. Dies ſuper dies Regis adici-
es, annos eius in diem generationis & generationis.
Dni ná dni krolewskie przyczyniſ: latá iego aż
do dnia národu y národu. Fiat. fiat.

Z AŁO.

Z A Ł O B A
W a i a ś n i e y s z e g o
K r o l e w s k i e g o P o
t o m s t w a

W a s n i e W i e l m o ż n e g o S e n a t u /
S z l a . h e c k i e g o K o l e / y P o s p o l i t e g o
c z l o w i e k a .

Contenebrati sunt oculi nostri.

W a c m i l y e i e o c z y n a s z e .

A C e ż i a p r z e ż o c z y R z e c z y p o s p o l i t e y n a s z e y m a m r o z r u m i e c ? i e d n o c i a b i e W a i a ś n i e y s z e K r o l e w s k i e P o t o m s t w o / W a s W a i a ś n i e y s z y K r o l e w i c e w i e / C i e b i e W a i a ś n i e y s z a K r o l e w n e . T e k k i d y s T e b i a s o n a ż o n a s y n a s w e g o w d a l e k i

4. 47

Tob: 10.

Krolew-
skie po-
tomstwo
oczy R. P.

Czemuy
czemu sa

Nicol. Ver-
nulaus in
prat. orat:

dąleki Kray odeś tego Tobiasza młodego na-
zywają. Vt quid te misimus peregrinari fili mi lumen
oculorum nostrorum. *Ná cożesmy cie w daleka*
kraine puścili synu mity, światło oczu naszych.
Jeśli Oycyznańska jest misternym z wielu
członek w złożonym Ciałem: co są oczy w ciele/
toście wy są w naszy Oycyznie. Niemasz nie-
nad oko w ciele ludzkim śliczniejszy: nie ma
też nic nad was oycyznańska kośćcionie-
szego. Kiedy do Kornelię Gracchow Rodzi-
cieli/ zaczęła iakas białagłowa z Campani-
ę w gościne przyjechała/ popisowała się przed nią
złotem/ srebrem/ drogiemi kamieniami/ zacnym/ y
kośćcionym nożeniem / a prosiła aby iey też
wzajem swe kleynoty Cornelia pokazywała: a ona
tak długo rozmowę z nią o roznych materiach
rozciągnęła/ aż się synowie iey z szkoły zwró-
cili/ y skazawszy ją nie rzekła. En habes lautam
suppellectilem meam, omnia ornamenta thesauros ac
delicias meas. *Oto masz dostatni sprzęt mój, w-*
szystkie ozdoby, skarby y rozkośsy moje. Temi
się właśnie skarbami/ temi kleynotami Rzeczpo-
spolita naszą popisuje. Toba właśnieniejszy kros-
lewskie

I ewskie Potomstwo. Jesli Wyczyná nášá iest
Orlica/wyscie oczemá tey Orlicy/ ktore Ex inac-
cessis rupibus contemplantur escam. Wy zdaleká Job. 30.
patrzycie ná swoy pokarm. ná Biskupstwa/
Kieństwa/Pánstwa/y cále Krolestwa/ ktore
wam prawica niebieśta zgotowála: beście wy
cney Mátki Potomstwo/ o ktorey smac/ rzekł
Prorok. Miter tu i quasi vinea in sanguine tuo super

aquam plantata est, & fructus & frondes eius creverunt
ex aquis multis, & facta sunt ei virgæ solidæ in sceptrum
dominantium & exaltata est statura eius inter frondes &
vidit altitudinem suam in multitudine palmitum suorum.

Exech: 17.

*Mátka twoja iako winnica we krni twojej przy
wodzie náśádzona, onoc iej y gálezie iej u-
rosły od wod mnogich, y były w nrey láski mo-
cne ná sieptry pánujących, y podniosł się wzrost
iej między gáleziemi, y obaczyła wysokość
swa w mnożstwie latorośli swych. Jesli Wyczy-
zna nášá może się iákim nazwáć ziemstwu nie-
bem/wyscie gwiazdy álbo oczy niebá nášego/
ktoremi nas ná niskości położonych spowrze-
niem rzweselacie / iásneścia oświecacie / cie-
plem zagrzewacie/ influentiami rbtogostawia-
cie/ ekrotami ebyście w y posieptow ná,*

Zaśmiły
się te o-
czy.

Gen. 35.

Sych w wielka nadzieie o sobie podnieście.
Teraz lepāk/ o iak wielka na tych oczach
odmiānā. Contenebrati sunt oculi nostri Zaśmi-
ły sie oczynāsze. Chmura namiektas ā bārzo
ciemna zāpādty/ widzimy te oczy obfitemi
łzami zālāne/ słyżemy glosy sierotom zwrzāy-
ne Mater nostra abiit & quando reuertetur? Mātkā
nāsza odeszła, ā kiedy sie wroci? Słyżemy threo-
ny y lāmenty żalofne Pupilli facti sumus absq; matre.
Sierotami zostāłismy bez mātki. Kiedy z iedney
strony dostoyność ich krolowska/ ā z dru-
giey nieżczęście ich zā postrādaniem Krolow-
wey Jeył Ności Pāniey nāszej/ Mātki swoiey/
opatruię. niewiem iako te oczynāsze nāzowie/
czy Naiāsnięskimi: czy nāciemnięskimi? Szedł
Pātryārcha Jakob do Bethel/ āby tām ołtarz
zbudował/ nā ktorymby ofiārę Panu Bogu
oddal; tym cāsēm mu Rāchel synā powiła.
Kiedy dziecie miānowāć przyšlo/ nāzwāłā go
Benoni/ to iest filium doloris, synem boleści: Ociec
lepāk nāzwāł go Beniāmin/ to iest filium dextera
synem prawice. Teraz mnie trudno osadzić iās-
kie wam dāć imię; czy nāzwāć was Benonami?
czy

cy Beniaminami? Bo patrzac na opatrność
Bośka nad wami/na krolewskie wrodzenie was-
ze/na krótnace prawie lata wasze/rzekę żesćie
Beniaminami: ale z drugiey strony patrzac na
takie w ktorym was widze osierocenie/muśa
żałosnie mowic/ żesćie Benonami. Patrzac na
Bezescie Krola Pána nášego á Uycá wášeę/
tak Bezslowie za lástka Boża w tym krolestwie
tuż niemal pod lat piesziesiat panuacego:
rzekę żesćie Beniaminami: ale z drugiey strony
patrzac na tak cieśka ráne/ktora zranila serce
wasze/ rzekę żesćie Benonami. Patrzac náko-
niec na tak Bezslowie y tak blisko krówa z Krol-
mi/ z Monarchami/ z Pány Chrześcianstkiemi/
y z samym Naiásnieyszym Cesárzem Chrześcian/
skim zpowinowácenie wasze/ winšowác
wam Bezescia tego muśe/ y mowic/ żesćie Be-
niaminami/ synowie práwice: patrzac zas na to
niespodziáne Naiásnieysze Krolowey Pánicy y
Márki waszey od was odbiezenie/ mowic z za-
lością muśe/ żesćie filii doloris. Synowie boleści.
Benonami. W názwiśko nie. Rzecz samá nie
wypowiedziáne žalosna. W tájemnych Bo-

Deut. 22.

ſkich rządz / y poſtepkách nie ſa ſtworzeniu
ſperac/ani ich dwornie roſtrzaſac: á wá prze-
cie/ ieſliby ſie godziło z kílka ſłow ozwac/ o-
zwałbym ſie zá wámi Wládnieyſzy Krolewico-
wie/ á przytoczyłbym ſtátur/ktory Bóg przez
Mozyſzã Izraelſkiemu ludu podac raczył.
Si ambulans per viam in arbore vel in terra nidum avis
inueneris, & matrem pullis vel ouis deſuper incuban-
tem, non tenebis eam, ſed abire patieris ut bene ſit tibi
& longo viuas tempore. Jeſli idac droga ná drze-
wie álbo ná ziemi gniazdo ptaſze n. wydzieſz, y
márke ná ptaſetách álbo iáycách ſiedzaca, nie-
bedzieſz iej brat, ále wolna puſciſz, abyé do-
brze było, abyſ długo wiecznie żył. Tákies
Boże záżywał nád kuczery ptaſzemi dyſkretij/
żeſ od nich mátki odbierac nie dopuſzczal/á nád
Wládnieyſzym Krolewſtwn Potomſtwem te-
goſ nie záżył báczenia/ abyſ mu Rodzicielki
nie odbierał/á zby go dochowacá doſkonale ro-
bołázni twoiey/ w enotách wſelkich wyćwiczy-
tá/ ná ſtany/ktoreſ im náznaczył/obrocila. Ode-
brates/odłaczyłſ ná inſzy ſwiát przenioſteſ /
Coż zá dziw/ że contenebrati ſunt oculi noſtri. Zám-
tmiły ſie oczy náſze?

Ciebie

Ciebie mi nawiecey żal Maćśniewyśa Anno
 Katharzyno Krolewno Polska/ ktoras była/
 Vnica matris suae, & electa genitricis suae, *ledyna matki*
swoiey y wybrana Rodzicielki swoiey. Ciebie raś
 no y nie podług czasu matką odbiegłą/ Cui com-
 parabo te vel cui assimila bo te Filia Ierusalē: cui ex aqua-
 bo & consolabor te Virgo filia Sion? Magna est enim
 velut mare contritio tua, quis medebitur tibi? *Komu*
ćie przypodobam Corko Ierosolimska, abo z kim
porównam, abo iako ćie poćieśś Corko Syońska:
abowiem wielka jest iako morze skrucha twoja,
á kto ćie vleczy? Nie moge ćie porównać z ona
Sara corka Raguelowa: bo te matką pospo-
lu zoycem z domu porządnie pocałowawşy
wyprawiła. Apprehenderunt parentes filiam suam
 & osculati sunt eam & dimiserunt eam &c. monentes e-
 am honorare soceros, diligere maritum, regere familiam,
 gubernare domum, & seipsam irreprehensibilem exhi-
 bere. *A viawşy rodzicy corkę swą, pocałowali*
ia, y puścili w drogę, upominaiac ia aby czciła
swickry, miłowała meżá, rzadziła czeládz,
dom spráwowała, á sama siebie zachowała
bez przygány. Ty już Bześćia tego nieć nie
 możesz/ wyprawy od matki nie weźmiesz / ná
 pomnie

Niesczę-
 ście Kro-
 lewny
 leymośći

Thren. 2.

Tob. 10.

Florius.

pemnienia nie wstyżył. Porównam cie tedy z
Valeria Rzymianka / ktora gdy matką w mło-
dości odumarta / orlica wychowala. Pewniem
tego że sie podeymie / a ochotnie podeymie / tego
Orlica naszą Polską / abyć przy opatrności Nias-
iásnieyszego Oycá twego sluzyla / aby wier-
nie / wprzeymie / życliwie / o dostojenstwie y o
sobie Krolewskiej twoiey obmyślala. Poró-

Valer: Max.

wnam cie z Corka Scorpionowa / ktora po
Matce osierociala / Ociec do Afriki na wojnę
wyleżdżalac / wierności y wprzeymości Sena-
tu y wśytkiego ludu Rzymskiego zalecił: a oni
ia nie tylko miasto Matki wychowali / ale y miasto
Oycá za mąż wydalitak / że ieden Orator
Rzymski dziwuiać sie oney ludu wśytkiego w-
przeymości napisał Illius qui Pater Patriae fuit, filius

Co ia cie
czyć ma.

Populus Romanus' pädagogus fuit Onego ktory Oy-
cem Oyczyzny był Corki, lud Rzymski dozor-
ca był. Wsamy y my Oyczyzie naszej miłey / że
sie nie da w tym Rzeczpospolitey żadney ra-
przedzić / bedzie y ona chciała tak wielkie y tak
znamienite lat kilkadziesiąt przeciwko sobie
Krola y Paná swego Miłosciawego a Oycá
twego

tweę Najśniefego / także Najś. Matki two-
 iey okazane dobrodzieystwa w tobie korono-
 wac / y one w dziecznoscia ku niey / á ku tobie
 sluzek na wzynnoscia zepieczetowac. Gdyż
 rozumie Wyzyzna náša / że do niey Bog
 sierot opiekun dał napomnienie przez Proroka.
 Amplectere natos istos usq dum venio & praestem illis
 misericordiam quoniam exuberant fontes mei, & gratia
 mea non deficit. *Opiekay sie dziatkami temi*
aż przyde, y okażem miłosierdzie, á loziem
wylewaia obficie żrzedlá moje, y láska moja nie
vstanie. Ta niech będzie Najśniefša Krole-
 wno w tak cieftm á sadecznym żalu pociecha
 twoia / ze lubos Najśniefša Krolowa Matka
 tu oie o potrzebách tu oich serdecznie obmyśla-
 iaca vtracila / á fctes iednak lubo sluzebny / lubo
 Macierzyni i w sercu w sytkiey korony / y wiel-
 kiego Kieftwa Litewskiego / przez to twoie osie-
 roccie wieccy rozniecila. Vsay Bogu że sie y
 ná tobie spelni obietnica ena przez vsta Proro-
 ctie orfeřona. Filia Regum in honore tuo. *Corki* *psal 4.*
krolowskie we czci twoiey.

B Toż mitez zábrem Jáśnie Wielmożni
 G Wielmoż

Drugie o-
czy R. P.
Senatoro-
wie.

Zach 3.

Czemu ?

Izech: 1.

Prov. 11.

Wielmożni/ Mościwi Panowie Senatoro-
wie/ was oczyma nazwać oczętyny nasze?
Szacharyasz Prorok widział siedmi oczu na kła-
mieniu iednym/ pytał się v Anyle. Qui sunt o-
culi? Coli to za oczy/ odpowiedz vstyszał. hi sūt o-
culi qui discurrunt per vniuersa terrā. te są oczy które
przebiegają wšytke ziemię. Wąs ci to wła-
sny Konterfek/ wam należy biegąc po wšyt-
kiej ziemi/ wam wpatrować niebezpieczeństwa/
i iść aby na iakiej wstawić byc strażnicy / z
daleka poglądać/ co złego y dobrego na mila
oczętne prześc może: więc was z łaski
Bożej nie siedmi/ ale niemal do polioru set/
tak iż kto Polskę naszą bezpiecznie nazwać mo-
że. Argum centoculum, y orla iey przyrównać
do orla onego Ezechielowego / który był
pełen oczu ante & retro, y z przodku y z tyłu. I
winnisiny wšyscy iako za inne znamienite.
dobrodziejstwa/ tak y za to w Oczętynie na-
szej Panu Bogu dziękować. Abowiem/ vbi
multa consilia, ibi salus. Gdzie mnoga rada, tam
y zdrowie.

A te oczy iako widze ciemnościami zakry
Contento.

Contenebrati sunt oculi nostri. *Zaćmiły się oczy*
nasze. Jle was tu widze/á przedmiejšych widze/
w šytkich smutna žaloba pokrytych widze. *Al-*
nie łzac też byto inaczej czynić. Krolowa J.
117. za żywota swego nabawiła was iáśnieści/
słušna aby po zseciu swoim nabawiła was tey
zwierzekney ciemności. Wšak kiedy Kiežyc ná
schodaie; gwiazdy błednieia; kiedy šczep drze-
wa vschnie/to y galaški wiednieia. Dawid Krol
kaže wšytk m pláć ktorzy iákiež kolwiek do-
bre dziejstwa od Saula otrzymáli/ czemu?
Qui vestiebat vos coccino in delictis, & praebebat or-
namenta cultui vestro, Ktory was przyodziewał
w kármázyń w roskošách, ktory dodawał
ochedoštvá złotego ubiorom vášym. Špořzy
tež kóždy po swych štároštvách/ kaštelaniách
y innych Dignitárštvách/ktore przez přeczyné
tey Pániey otrzymáli; rozřnuem že ten obštych
lezz ezu šarvch ciekačych nie będzie mogli zár-ř-
máć Šertia šlárne'niáštvá Šertoaštvá na cora/
orlá iednego piáštovalá/ pielegovala/ y do
słušnych lat z mlodešci vychovála/ oržel byl
tego vd: ležen/nie tylko za żywota obšovy ie-
nošac: ále też po šmierci/ kiedy ja podług oby-

I te šę o.
czy teraz
zaćmiły.

2. Reg. 11

Marol.

czaiu pogańskie° palono/ w ogień się r myślnie
 wrzucił/ y po społu z mamią y piastunka swo-
 ja w wagi y w popioł się obrocil. Orle koron-
 ny / nie Sertia cie/ ale Nacśniewa Krolow-
 wa Dobrodzieystwy w przednich czlenkach
 twoich Senatorach obdarzalas; rozumieni że
 za żywota iey pozumiales się w a dzieczności:
 ter az kiedy Pani mile ścina przez śmierć r mār-
 lā/ y w ziemię się w proch y w popioł obrocilā/
 podług conditiei narodu ludzkiego wrzucić się y
 tyżnia wespót w ziemię/ roztocz się w proch y
 w popioł przez polutowanie/ y sercā skruśzenie.

Trzecie o-
 czy R. P.
 Szlachta.

Ezech. 1.

Nie tylko Ich Mość pp. Senatoro-
 wie/ ale y każdy Sláhcic/ y każdy Wy-
 czynny tej obywatel/ iest też swym sposobem
 terże Wyczynny ofiem. Widział Ezechiel nad rzę-
 kã Chobac/ woz ieden misterny w którym nie tyl-
 ko ciągnące żwierzęta/ ale y po bokach toczące
 się koła oczu miały. Totu corpus rotarum erat oculis
 plenū in circuitu ipsorū &c. *Wszystko ciało koł było o-
 czu pełne wokregu ich. Jako przez tamtę woz po-
 dług Ezechimiūśa rozumieć się może krolesiwo
 w Bel-*

wſzelkie prąwowieczne/pogotowi y náſze Pol-
 ſkie/ná którym Bog opatrzoſciami ſwa zaſiada/
 mądroſciami rządzi/á wſzechmocnoſciami ſwa try-
 umphy przez Wámięſtniki ſwe Krole odprąwu-
 ie. Dominatur excellſus in Regno hominum. *Pánuie*
naywyżſy w Kroleſtwie ludzkim: Jáko przez
źwierzetá ciągnące/známionuia ſie Senatoro-
wie/ ktorzy dobrá poſpolitego pilnuiać y ono
promowuiac/ ſa y ludźmi dla rády obecney.
 Et Ioseph natus eſt homo Princeps fratrum, firmamentū
 gentis, ſtabilimentum populi. *A Ioseph narodził*
ſie człowiekiem bráćiey Xiażęciem, narodu v-
twierdzeniem, ludu vmocnieniem, Sa y Orle
mi dla roſtropnoſci/ y opátrzoſci. Oculi Aqui-
la proſpiciunt delongę: Oczy Orle vpátruia z dá-
leká: Sa y Lwami dla wſpániałoſci y meżno-
ſci. Leo fortiffimus beſtiarum, ad nullius pauebit occur-
ſum. Lew namocnieyſzy z zwierzat, ná zadnego
ſie potkánie nie wleknie: ſa nawet y wolni/dla
prac/które dla otrzymaná pożytków Wyczyny
ponoſá. Dwánaſcie wolow morze miedzia
ne dźwigáło. Jáko/mowie/wóz/Kzez poſp-li-
ta/zwierzetá Senaterytáć kółá ſian Blacheci y

Dan: 4.

Iob. 19.

Prov. 31.

1. Reg. 10.

Ná co szla
checkie
koto ma
mieć oko
ile ná sey-
mách.

inny pospolity znaczą: wół y wy sami w swym
iezyku Szlachta Kołem Rycerstw nazývacie.
Ja żyje aby te náše Rzeczypospolitey Kola by-
ły pełne oczu/ to iest aby każdy podług condi-
tiey y wołaczey swoiey rpátrował to/ co by też
zniego ku zdrowiu Rzeczypospolitey pośmo-
gło/á osobliwie żyje Kolu Szlachectwu oczu/
aby trzy rzeczy ná Seymách osobliwie rpá-
trowało/ ná wizerunk tych Kól Wzechielowych
patrzac.

Jedną: że Wzechielowe Kola pod sprawnó-
waniem Bogá/ y iego namiestniká Króla bida-
ce iednostáyna z godez soba trzymały/ ák dale-
ce że *Aspectus rotarum & opus earum, quasi sit rota in
medio rotæ.* Pozor kól y robotá ich była, iakoby
kolo było w porzrodku kólá. Paktny by to y w
nas pozor/ kiedyby ku lepszemu Rzeczypospo-
litey/ ieden powiát w drugi sententia swoia w-
padał. Chwiała sie kiedyś Lacedemoniska Rzecz-
pospolita/ y gdy sie náradzáli/ iakoby sie w cale
ostali/ Iffeus Sophista przypemniał im ieden
wiersz Homera: *scutū hāsit scuto, galea galeæ atq; vi-
ro vir, sic stāte ut stētis.* Tarcza trzymała sie
tarczy

Philostatus
in Sophistis:

tarce, przylbica przylbice, maż meża, tak sloy-
cie abyście stali. A ia iako Chrześcianam przy-
pomnie wam Páwła S. nauke. Si qua consolatio
in Christo, si quod solatium charitatis, si quæ societas
spiritus &c. Idem sapiatis, eandem charitatem habentes,
vnanimes, id ipsum sentientes, nihil per contentionem
&c. non quæ sua sunt singuli considerantes, sed quæ ali-
orum. *Jeśli iakapociecha w Chrystusie, jeśli iaka
vliciecha w miłości, jeśli iakie towarzystwo Du-
chá, abyście iednoź rozumieli, iedne miłość má-
iac, zgodni, iednoź trzymáiac, nie przez swar.
Ec. nie co swego ku priuacie wpatruiac, ále co
innych.*

Phillip 2

Druga: że Ezechielowe kółá nie tylko z so-
ba się zgádzály / ále y z zwierzetámi. Cum ambula-
rēt animalia, ambulabant pariter & rotæ iuxta ea, & cū
elurarentur animalia de terra, eleuabantur simul & rotæ.
Kiedy zwierzetá chodźily, chodźily wespół y ko-
łá, kiedy się zwierzeta wznosiły wznosiły się oraz
y kółá. Koniecznie też tego trzeba / áby kółá Szlá-
chećkie z Senatormi się zgádzály. Lyra (monvi
Ciryllus) nō suauiter sonat, nisi chorda inferior superiori
concinat. Nie wdzięcznie lutnia gra, jeśli się stro-
ná niższa z wyższą nie zgadza. Wputeolách
w Campaniey po wielu szczęśliwych wojnach y

Ezech. 2

Ioan Cosmia

trium?

triumphách zbudowată była Rzeczpospol:
 Seruiusowi Ascandremu Hetmánowi pálac
 wielkim kóstem y misterstwem. Izby rózne/
 iedne z drugiey w których tak Obłoczyscie (Kle-
 py kámano/że co wiedney izbie mówiono/to się
 we wszystkich izbách / przez Echo/ ábo odgłos
 oddawało. A wóž kiedy się Hetman z Pułko-
 wnikami naradzał/lud woyskowy po izbách in-
 nych rozsądzał / á kiedy deliberatia zawierat
 głos podnosić mawiała *decernimus* tak sła-
 nowimy, ná tych miast odgłos wszystkich go-
 rowość ná głos Hetmánsky oświádezał *imus*,
idziemy. U nas że nie táka robota izbe Sena-
 torstva y Poselska wystáwiono/rzadko się te
 izby słucháia.

Ezech: 1.

Trzecia: że w tych Ezechielowych Kółách
 był iákis Duch y żywot/który ie gdzie chciał
 obracał. *Quocūq̃ ibat Spiritus, illuc eunte Spiritu & ro-
 ta pariter eleuabantur sequentes eum.* Gdzie się kol-
 wiek Duch miał, tam y kółá o raz podnosiły
 się idąc zánim. Duch náš Stáre polski y Stá-
 rolitewski nie tylko iest Duch wolności/ktorem
 nie raz potrzásácie / ále też Duch powolności
 fu

ku Pánu/ gorliwey przychylności ku práwu/
ktory nam Duch Bernát S. de natura amoris opi-
sał. Rotz in quibus est Spiritus vitæ, semper inclinât in
voluntatem Domini perficiendam; nec reuertuntur ad
faciendam suam; si iubentur præesse, præsumt in solici-
tudine; si subesse, subsunt in humilitate; si coesse in cha-
ritate; si Prælati sunt, sicut patres ad filios: si subiecti, si-
cut filii ad Patres. si conuenientes, seruos omnium se fa-
ciunt. Day się nam Pánie chlubić tákim. Du-
chem Polskim y Litewskim.

Te Oczy Koła Rycerskiego teraz się zacięły. Oculi nostri contenebrati sunt. po śmierci

Y te się o-

czy zacię-
ły.

Najśniewszey CONSTANCYey Krolowey Pol-
skiej Pániey srobiey miłosierney. Do wiedza iá-
ka Pánia stráciła/ stanu swego Patrenck/ we l-
ności swych obrenicielck/ potrzeb swych opie-
kunck. Owi ktorzy bobrow są wiademi/ zná-
dawáć/ żemáia porządne w swym ródzaju ná-
reńne stopnie/ iáć Rzeczypospolitey iálicy rozlo-
żenie/ máia między sobą regimentárza/ iáko by
to Krolá/ y przy beku iego towárzyfck/ iáko
by to Krolewa: máia Pány/ iáko by to Sena-
tory: máia Szlachta: máia też niektórych do-
rebety/ to iáko by gmin pospolity. Wreż
kiedy ábo Regimentárzá/ ábo towárzyfck iego

Homil. 11. in
Math:

Opis żatu
Wilenskie-
go.

go śmierć rymorzy; Senatorowie przez gedżin
taką strasznuą odprawia/ a Szlachta na
ład wychodzi z gminem/ y mieysca kalużyste
go dostawşy w błocie się walcia/ cdmiano
przez to żalobna na się biorac. O pşezolach
też Naturalistowie pişa/ że po śmierci Kroz
lowey swey miodu nie zbierają/ ani rabiąją/ ow
sem plastry psuia/ a poniekąd iakoby same ob
rmercia. co omuch y Chryzostem S. znać da
wa Ito y niemezwierzątka czuia co to pozbyć
tego wrodzic swym przodkniacego. Sta
nie Szlachectki w takieyże utracie swoiey/ bierz
sobie za wizerunk Bobry/ zdobyway się na
bierne żalobna/ ktora bys smutek swoy po nie
rowney škodzie pokazywał. Staniel Nicyscki/
bierz też ty wizerunk żaloby swey od pşezotek. o
przelatywaniu się po wesolych łąkach/ po u dżie
cnowonnych kwiatkach/ teraz nie pemyşlay/
miodu roşloşy swoiey do wła nie przyna
şay/ ale się na myşli smutne w mieşkaniu
smutnym zdobyway. Iakoż muşec to po
chwalic Wilno stoeczne Kieştwá Litewskiego
miaşlo/ żeś po śmierci Pániey swey miłoşciwey
afekt

affektu Maieſtatu pokazało. Szlachetna
 Rada Religiey Rzymſkiey y Grackiey na żaloba
 ſie doroczna obowiazala/ Muzyki do rety y
 na weſelach zakażala/ ſady na Katuſzu pedża
 loba ſcian y ſtołom odprawiła. Nabo
 żeństwo ſie w Katedralnem Kościele zaczy
 łożonem było wroczyſcie/ przez Jeſnienie mo
 J. M. Kiedza Abrahama Voynę Wiſi i p. N
 lenſkiego przy Aſſiſtenciey wielu przed nich Ich
 Moſciow PP. Senatorow/ wſykich Depu
 tatow/ wielu ſtanu Szlacheckiego ludzi/ y w
 wielkim mieſzczan gminie odprawiano. Mias
 to we trzy dni potym/ w Kościele ſwoim ſar
 ſkim/ też nabożeństwo przez Kęplany ſwego
 Kościoła prowadziło: zęproſia ſię przy nich na
 ſalemę J. M. ſci K. Jerzego Tyſkiewicza
 Meiſenſkiego Wiſi upa/ Wileſkiego Cuiſſas
 ciał/ przy obecnoſci znemu ſądu Senato
 row/ dobrego ſłachty grona/ y wſykich oby
 watełow ſwoich w nie mierney gromadzie wy
 práwilo. Przyłożyła ſie y Academia z ſwa po
 wina rezygnacja do też żalobney procu
 ſtacji/ rozwieſzonami po ſcianach Threnami/

lameczeni polskim y łacinskim ięzykiem wierzą-
ni płaciliwie mowionemi/także y ozdobnym do
żalosci wiodacym krasomowstwem. Pošlo
potym po wszystkich kościolach tak Rzymskich/
iako Grackich nabożenstwo. Katafalki też wśes-
dzie foremne wystawione/wszakże w tych Ko-
ściolach nąforemnieysze/ w Samkowym/ Gae-
skim/ swiętoKazimierskim / swiętoTroieckim
Ruskim. Na koźdych Conterfiet Krolowey
Jerm: Obrázky/ Emblemata/y napisy kształtne:
Na Gaeckim napis był celny. In humanis non est
CONSTANTIA rebus. Zgola wszyscy Threnu
Jeremiaßowi pomagali. Contenebrati sunt ocu-
li nostri, *zaciemily się oczy nasze.* Affekt to służebny
sprawuie narodu ku Pánuey swojej/ sprawu-
ie przychylnosc ku Krolowi Jego Mości
Majzonkowi iey smutnemu / a Pánu naszemu
Diod: Sicul. Miłosćiwemu. O Murzynách piśa że tak Kro-
lá Pána swego we wszystkich naśladowia/ iż kiedy
Krol dla bolu glowe wiąże/ wszyscy poddani
glowe wiąża/ kiedy ręce/ rece/ lubo zdrowi/ ná
bindách nośa/ kiedy Krol nachránuie/ wszyscy
nachránuia. Ato ku Panu affekt na národách
támtych

tantrych/ y rzeczy poniekađ niestusne wymaga.
Ch. wale cie teſ w tey mierze narodzię naſ Polſki
y Litewſki/ że kiedy Krol Pan twoy ſałuie/ y ty
żałuieſ/ kiedy ſalobe noſi/ y ty ſwoie ſaty ſwie-
rne odmieniaſ w ſalobne / poćiech ſobie zwoy-
czaynych dla wálnego ſraſunku wymuieſ. Wiech-
ci to bedzie przed obcemi narodami chwalebna/
przed Pánem Bogiem platna. pomnaſay ſie
bárziej á bárziej w tey ku Pánu wprzeymoſci/
naywyżſe° dawce proſac/ áby y Mléſtatowi
iego/ y tobie pociechy po ſmutku z innych miar
obmyſlal Day to Chriſte Panie.

Co ieſt przyczyna
tey ták powſzechney ſalobr.

Propter montem Sion, quia differijt.
Sla gory Sion/ że zginetá.

P

Przyleſ wodz Athenſki w mierſiac
tego ſobie náwiecey winſowal/ że

(iało Plutarch piſze) nulli civium fuorum veltis
atraz gerendie causa exitit. *Zadnemu poddánemu
żyiac do żaloby przyczyny nie dał. Piękne Elo-
gium za żywota osoby na godności poſądzono-
ney: lecz po śmierci rozumiem że wielka przyczyna
do żaloby poddánym żądał/ kto żyiac do ża-
łoby nikomu przyczyny nie żądał. Zaczyni y
nam doſyć przyczyny do żaloby/ że i marta i la-
iaſnieyſzą KONSTANCYA, która żyiac nikogo
nie zatrwożyła/ ani żadney żaloby nie nabiawi-
ła. Pára Patryarchow Mozyſz y Jakób wo-
ſpominaią śmierć wielkiey oney w Iſraelu He-
royny Rácheli/ Mozyſz piſmem/ do ludu. Ja-
kub ſłowem/ do ſyna. Co prán da żaloſna mate-
rya ludowi/ á pogotowiu ſynowi/ i e inſza przy-
czyne do żaloby podáia/ i edno te kilka ſłow.
Mortua eſt Rachel. *Umarta Rachel.* Spodniem-
ſem ſie od obudwu dlużſzey Orathey/ w kto-
reyby wyſtáwili zacne iey rrodzenie/ zálecili re-
ligia/ ku Malżonkowi powolnoſć/ ku przyiá-
ciotom rprzeymoſć/ ku narodowi żydowſkie-
mu záſługi/ áby ſercá wſzytkich do vżalenia
wzruſyli. áliſci w krotka puſzczaia / niemal
para*

Gen. 36.

Gen. 48.

para słow rzecz wielka odprawnia. Mortua est
 Rachel. *Vmarla Rachel.* Odpowiada Titus
 Brostensis: Hoc ad dolorem satis, quippe omnem tam
 populi quam Filii iacturam vnicā mortis voce, omnem
 dolendi materiā vnicā Rachelis mentione consignarūt.
Natym dosyć do żaloby, bo wśytke tak po-
spolita iak synowska utrate pod iednym
słowkiem, śmierci, wśytke żalości materya pod
iedna Racheli wzmianka zapieczetowali. X
 mnie nie trzeba inkey przyczyny szukać tak powo-
 Źebney żaloby. Dość przyczyny. Mortua est CON-
 STANTIA. *Vmarla CONSTANCYA.* Nie więcej:
 Hoc ad dolorem satis. *Natym dosyć do żalości.* bo
 kiedy CONSTANTIA wspominał: przypominam
 owdowiálemu Krolowi Jego Miesci Mat-
 żonke / osieroczonemu Krolowskiemu po-
 tomstwu Naisnieyszą Matkę Krolestwu Pa-
 nia / utrapionem / ubogim / opiekunkę / wśy-
 stkich cnot Krolewskich Krotkie zebranie. Ktoby
 iednak chciał wyraźniey wiedzieć co utracił / y
 po iakiey skodzie tak wálny smutek nastąpił / te-
 mu ia zścieremiasz odpowiem: że ta wálna ża-
 łoba nastąpiła. Propter montem sion quia dispersit.
Dla gory Syon iż zginęła. Rozkolewiek osoby
 Krolews

Trał. in Ge-
nes.

Przyczy-
 na ogol-
 na żaloby

Przyczy-
na osobna
żałoby,

Sap. 2.

Różnica
miedzy
ludźmi
prostymi
y Panami.

hier. 49.

Królewskie równo z innymi ludźmi z ziemi por-
stły. Co ieden Król przyznawa. Sum quidem & e-
go mortalis homo similis hominibus, & ex genere illius
qui prior factus est &c. & nemo ex Regibus habuit aliud
initium. *Tiam ci śmiertelny człowiek podobny
ludziom, y z rodzaju ziemskiego onego, który
pierwszy uczyniony iest* Ec a zaden z Królów
nie miał inſzego początku: *Wszakże iednak iá-
ko miedzy ziemiá á ziemiá iest różnica/ nie tyl-
ko owá/ że iedná zawiera wlonie ołow/ druga
miedzy/ trzecia srebro/ czwarta złoto: ále y tá że
iedna iest dolina / a druga góra: tak ci miedzy
ludźmi różność zachodzi/ nie tylko owá (iesli co
ma do prawdy) która xpatrzył Socrates u
Platona/ że ścína natura osobem do regymen-
tu przeznaczonym/ przymieſzała złota/ ich pora-
dunkom srebra/ ziemianem y rzemieśnikom mie-
dzy y żelazá: ále naybárziej tá/ że ludzie iedni są
dolinami/ przez poddańſtwa conditia. Mówił
Bóg kiedyś do Ammonowego plemienia. Quid
gloriaris in vallibus? deluxit vallis tua filia delicata.
Czemu śie ſzczyciſz dolinami (to iest ludźmi ſo-
bie holduiacemi od Izraelá zabranemi) uſchła
dolina twoja córko pieſzczona. To iest/ odcydzie
od ciebie*

od ciebie lud w niewola zalety: drudzy są go-
 rami przez stanu wysołość. Mowi Bog do ie-
 dnego Książęcia. Quid tu mons magne Zorobabel. *Zach. 4.*
 Co ty goro wielka Zorobabelu? Naiaenierfá
 CONSTANCYA lubo ziemia była: gora iednak: to
 y Krolowa / y Arcykrólowa byt. A mamli ja do
 ktorey gory stosować / bede ja stosować do gory
 Sionistey w piśmie swietym znaczenie zale-
 ceney. Gora Sionska troistka miedzy innymi
 gorami ma zaletę.

Krolowa
 IM gora
 Sionska.

Pierwsza że się Thronem y mieszkaniem Bo-
 żym zowie. Sporządza ieden Magister Copelle
 Bogu cicha muzykę. Gdzie głosy obracać ka-
 żet Sionowi iako ku iego mieszkaniu u poko-
 iowi. Plallite Domino qui habitat in Sion Spem ay-
 dzie Panu Bogu, ktory mieszka w Sionie. cicha
 morwie muzyki: bo in pace factus est locus eius, & ha-
 bitatio eius in Sion. w pokoju jest miejsce jego, y
 mieszkanie jego w Sionie. Rzeczcie: a w Sionie
 była Dawidowa stolica? Habituavit Da-
 uid in arce Sion, & vocavit eam civitatem David.
 Mieszkał Dáwid w zamku Sionskim, y nazwał
 go miastem Dawidowym. Iako się ta gora zo-

Czemus

Isal 6.

2 Reg 5.

wie mieſtkańiem Bożym: odpowiadam: Szczęśliwa to góra, która ſie oraz y Thronem Bożym y Thronem królewſkim ſięczy. Szczęśliwa królewſka oſoba/ przez którą/ z którą/ y w której regimenta Pan Bóg ſwoie wieſzcie. Syracides na wſtą królewſkie patrzył: a przez wſtą iego ludzkie/mandaty Boſkie brał. Ego os Regis obſeruo & pręcepta iuramenti Dei. *Ia wſt Królewſkich pilnuie, a praw Boſkich z wſt iego zaſiegam.* Szczęśliwa lepąk góra oſoba królewſka/ na której Bóg przez miłość ſwoią/ y ducha ſwego mieſtka/ o takiej ſie mowić może. Mons Dei, mons pinguis, mons in quo beneplacitum eſt Domino habitare in eo. *Góra Boża, góra tłuſta, góra na której ſie mieſzkać Pánu upodobało.*

Psalm 66.

Psalm 66.

I.

Dla ſwiąto-
tobliwości

Okaza-
ney w zy-
wocie po-
bożnym.

Taka góra w zględam ſwoiej ſwiąto-
tobliwości była i Najświeżſza Królowa Páni naſza mi-
łóſć. Bo oco ſie ona wiecey ſtarała iako o-
to/ aby Bóg w niej przez łaskę przemieſtował?
Kto ſpátrzył na iey Bogoboyne poſtepti. po-
wiedz/ co były? iedno ſpore na łaskę Bożą zarob-
ki: Czy przeſzedł mieſiac którego by duſe ſwey
na czas y razy kłóła Sakramentami nie poſiadała?

Czy

Czy przeſzedł tydzień/ktore° by zysku iakie° zna-
 cneſi duſzy nie przysporzyła: czy przeſzedł dzień
 ktore° by Ofciar Miſey filiū nie ſluchal/ y mo-
 dlitew długich do P. Boga nie wylewała: czy
 przeſła godziná/ ktoreyby ſercá ku niebu nie w-
 ſnoſiła: Wiedziała że to ſa ſcieſtki nabywania/
 zatrzymywania/pomnożenia łáſſi B-ożey/ ná ktore
 Krol ieden wſzytkie náprawadza. Oculi Domini
 vias tuas custodiant, vt addatur gratia capiti tuo.
*Oczy twoie niech ſtrzeżá drog Páńskich, áby
 przydana była łáſká głowie twoiey. Wiedziała
 że y Krolom ziemſtym trzeba ſie przez łáſkę ie-
 dnoczyć z Krolom niebieſtym./ bo łáſka B-oża
 Kroleſtwa przy ludziach trzyma/ á miłáſká cdo-
 dała. Miał Saul łáſkę B-ożá że non erat melior
 illo nie było leſſzego nadeń. zámrotał lud viuat
 Rex. Nieb żyje Krol. Ziſtore łáſk B-oża wtrá-
 cił: Bóg go też z kroleſtwa zepchał. i proieciſti ſer-
 monem Dei, & proiecit te Dominus, ne ſis Rex ſuper I-
 ſrael Porzuciſes ſłowá Páńskie, porzucił cie też
 Pan, ábyś nie był Krol em w Iſraēlu. Wiedzia-
 ła. co Cyr. S. powiedziała: En quantum regalis
 pietas valet. Eſt ea tutamen Patriz, pax populi, immu-
 nitas gentis, cura languentium, gaudium lubditorum,
 ſerenitas maris, terraz ſacunditas, ſolatum pauperum.*

Proh. 10.

1 Reg 19.

Lib 12. de
abus 6 p.

hereditas filiorum, sibi metipsis spes futurae beatitudinis.
A iż Gratia est sicut Paradysus in benedictionibus. *Iest*
iako ogrod Ráyski w blogostáwieństwach. Dla
też sie o rozmaítosć kwiatow y owocow *Kay-*
skich/ to iest cnot swietych/ stárálá/ ktorémi ná
wiecznosć zárábiála/ á doczesnym życiem swoim
wiecznemu żywotowi holdowála.

Isabellá Królowa Dragonstka miała sym-
bolum takie. Para kwiatkow: ieden zwano Sele-
nitropus, *miesiecznik*, drugi Heliotropus, *Sło-*
necznik; z napisem. Sequor, & aeternum specio. Co li-
ona przez te kwiatki/ z ktorých ieden zá Kieżycem/
drugi zá sloncem sie obrácal/ znáć dáwala? W-
ná lepiey swoje wiedziála intentie. Ja wolalbym
to Emblemá Królowey Iey Miłości Pániey
nášej malowác/ iáko tey/ którą sie y myślémi/ y
mowami/ y sprawami do nieba obrácala/ zá-
ie° pomodem obrotu swe kierowála. Służy iey
ten cudzoziemski obraz/ y ztey miárey. Mamy ná
niebie w ktorým Bog z swietemi swemi przez
mieszkwa/ dwoie luminaria, Luminare maius słoń-
ce/ Chrystusa Páná. Luminare minus, Kieżyc/ ná-
s swiet: Pannę. Swoim tedy Selenit re pem/ to
iest iednym affectem obrácala sie do Kieżycá: to

iest do Naswiet: Panny przez osobliwe nabo-
 żeństwo/ ktorey iak rada służyła/ świadczą iey
 Koronki/ Różance/ do Częstochowy y do innych
 mieysć iey czci poświęconych/ iak mużny. Alwa
 Krolowa ziemsta bedac/ znalazła się być Krolowey
 niebieskiej służebnicą. Takci też ma być.
 Gdyż Bulhrida święta/ ile ia razy przez dzień
 Krolowa w roznych rozmowach nazwano: ty-
 le obrazowi Naswietzney Panny w wieczor
 kwiateczkow oddała/ iakoby przez to tytuł swoy
 Krolowey/ ná te Krolowa Anielska zdawała.
 Heliotropem lepak/ to jest affektem obracała
 się ku słońcu/ ku Jezusowi Pánu/ osobliwie w
 Sacramencie pod osobami chleba y winá za-
 wátemu. Własne to domu Káruskiego na-
 bożeństwo/ od Rudolpha snadź pierwszego
 Rzymskiego Cesárza początek mające/ ktorego
 Własnieyszą CONSTANTIA, iako była Familiey
 Cortastak y affectu ku naswietzemu Sacramen-
 towi została dziedziczką. Oświadczała to wiel-
 kiemi/ lubo w Communiach/ lubo w Medli-
 twach/ lubo w roznych szcudrobliwosci occa-
 siach/ y ozdoby tych swiateści sposobach/ do-

w. nabo-
 żeństwo
 iey ku Na-
 święt: Pan-
 nie.

Collect specul.

w. nabo-
 żeństwo
 ku Nasw.
 Sakramen-
 towi.

wodami. Wszakże tym nie mniej/ że w dzień
Bożego Ciała/ corok w Procesiey za Naswieto-
nym Sacramentem chadzała. W tym roku
kilka przed śmiercią. niedzielami/ że była
goracość wielką/ a iey iako Pániey w ciełe bez-
dacey/ trudno znosiła: rozrządzano iey/ aby swe-
go obyczaju poniechala: żadna miara wsluchac
niechciała/ mowiac: Nie day Boże/ w tym na-
bożenstwie wstacac/ w ktorym nasz dom Ka-
kusi sie obiera: by mi ruzci/ pojde a poslugę
Naswietstemu Sakramentowi wyrządze. O
známienity a prawnie Krolewski animusku. O
godny ku pamięci wszelkiey potomne s. i przy-
kładzie. Szła za Procesia: tam że śnić przyczynę
sławy zdrowia sobie / a za tym śmierci żądała.
Jesli to przewiedziała/ (iakoż z słow iey łatwie
sie domyslać) toć sobie na Ferdynandą
- wielkiego Kastelli Krola wspomniála. Wziaw
- by Ferdynand od S. Isidora obietnicie o
śmierci bliskiey: Kedy rbrawsy sie po Krolew-
sku/ do Kościoła/ yslanawsy w oltarz / Kro-
lewski robior z siebie zdiat/ Korone/ Sceptrum/
Purpure/ Lącuch/ Pierścien/ przed Naswieto-
nym

- Henric.
Sponda.

Bym Sakramentem pośladał mówiac: Domi-
ne regnum quod a te accepi tibi restituo, colloca me
quiesco in aeterna luce. *Panie Krolestwo ktorem od
ciebie n'ział, tobie oddaie, domiesć mie wiekui-
stey światłości. Nie długo potym Duchá ods-
dał Pánu Bogu. Wierze że y tá światobliwa
Páni/ ná tey ostatniey wieku swego Procesiey
oddawała Krolowi niebieskiemu pod swiato-
ściámi Sakramentu będącemu Krolestwo swo-
ie/ tytuły y rbiory swoje: á prosiła aby ia Bze-
śliwego wiekuiśtego domiesćil Krolestwa/
mówiac z ona druga Perska Krolowa tua est ^{esta.}
potentia, tuum regnum *twoja jest moc, twoie
krolestwo. Pytacież mie/ teraz dla czego żało-
bá tak powszechna nastąpiła: odpowiem Pro-
pter montem Sion quia dispersit. dla gory Sion że
zginetá, Wtrąciliżmy sprzęt pobożności /
zwierciádło światobliwości/ wizerunk Bogo-
boyności/ práwidło obyczajów/ summariusz
Cnot wśelkich Chrześciańskich y Krolewskich.**

D Kuga załete gorá Sion miała/ że nie tylko
była Boskim Thronem: ale wśytkich narodow
lonem. Mamy o tym v Isaiaszá w Rozdziale w
torym

wtorym. Erit mons domus Domini in vertice montis,
 & eleuabitur super colles, & fluent ad eum omnes gētes.
Bedźcie gora Páńská ná wierzchołku gory wy-
nieście się nad págorki, a płynąć beda do niej
wśelkie narody Ec. Quia de Sion exhibit lex, & ver-
 bum Domini de Ierusalem. z syonu wynidzie za-
 kon, y słowo, Páńskie z Ieruzalē. Nżytecznięśa
 ta ludziom gorá/nížli gorá oná Sinay/ktora le-
 dwie iednemu i Noyzeżowi była przystępna: in-
 nym bronna/ mowi Bog do i Noyzeżá. Consti-
 tues terminos populo per circuitum, & dices ad eos, ca-
 uete ne ascendatis in montem, nec tangatis fines illius,
 omnis qui tetigerit montem, morte morietur: *Poło-*
*żyś granice ludowi y rzecześ do nich, W aru-
 dzie wstepować ná gore, ani dotykaycie gránic*
iey. Wśelki kto się gory dotknie śmiercią umrze.
 Sa też między ludzmi niektóre gory álbo ma-
 iestaty nieprzystępne. V Japonſkich Indow/
 iest ieden naywietſzy Pán/ktorego oni swym ie-
 zykiem/Wohonem/názywaia/ po náſzemuzná-
 czy iubar honoris, Ten zgránic palácu swego ni-
 gdy nie wychodzi/ ani się widzieć dopuſzcza/
 po palácu ábo go woża ná kolebce/álbo ná wy-
 ſokich treptách chodzi: áby się ziemi nie dotykał/
 kiedy

Exod: 19.

2.
 Dla przy-
 ſtępności
 porazana.

Richterus.

Kiedy na Thronie siedził/ z iedney strony má pur-
 ginal/ a z drugiey tuł y strzały. Gorá nie dostę-
 pná. Krolowa J. M: Páni nášá milosći: nie
 taká bylá gora. Byla gora Sionsta przystępna.
 Opisuiac Dawid przystępnośc Sionu/ mówi.
 Gloriosa de te dicta sūt ciuitas Dei. Chwalebne rze- psal. 68.
 czy o tobie powiedziano miásto Boże. Co li to zá
 chwalebne rzeczy? niżej wspomina. Ecce alienige-
 na Tyrus & populus Aethiopum hi fuerunt illic, num-
 quid Sion dicet Homo & homo natus est in ea. Owo
 cudzoziemcy ludzie Tyrscy y Murzynscy byli w
 Sion, á zá Sion nie rzecze? Człowiek, y człowiek
 urodził sie w nim. Co sieliter y trzeze: cytaw-
 cie tłumaczy pismá S. co Allegoricy/ twoy to
 opis Najświeższá Konstancyo.

Tyrus Tyś była Tyru mieszkańiem/ kiedyś
 Pánnam Kłáhectm ná dworze swym reżimie w panie-
 dawała wychowanie/ quasi mówi Cypryan S. nek uci-
 quo sublimior est gloria: maior est cura. Tyrus było nem wy-
 miástem/ wśátkze v Izaiášá zowie sie Córka chowaniu
 Morska. Filia maris non est cingulum ultra tibi.
 Corko Morska niemaś pásá wiecey. Tym se Isai 23.
 wielşey tákiey Pánnie trzebá strážy. Bokiędzy
 by była

Macrobi:
1. C. 13.

By była Panna zakonna / miała by pias słubow /
miała by klasztorne zawarcie: kiedy by była choć
świecła taka / iaka była Bona v Rzymian / kto-
ra dla wielkiej straży nęd swym Pamiensztwem /
miedzy Boginie policzono: Kosciot iey w
Rzymie zbudowano. do ktorego męskiey plet-
wniśc sie nie godzilo: dzien pierwszy Młaiá iey
światu oddawano. Bo tá Panna nigdy z zá-
warcia nie wysła / ná rynku y ná vlicy nie po-
stála: męszczyzny nigdy nie widziála / ani od
niey widziana była. Kiedy by (mowie) każda
taka Panna świecła była / żeby sie sama tak
dalece wárowała / cudzego by oká y pilności
nie potrzebowała: ále Tyrus Panna Morśka
przy morśkich / to iest światowych / zgiełkách /
przy brzegu ná oczekiwaniu kupców / to iest / Nieżas
zwiedzie sie náđ taka pilna straż: boć dziewiec
tyro iey iest skarbem bázro drogim / á wstátku
glinianym. Habemus thesaurum in vasis fictilibus.
Nošimy skarb w statkách glinianych. O trzeba
to kryć Thesaurus absconditur. mowi Gregorz D.
vt seruetur. skarb sie kryje, áby sie zachował Lilia
to: starac sie trzeba áby nie zwiedniała; Młasc
to dro-

Homil 12.
in Evang.

to droga/ Thimiama suauissimi odoris Domin^o Dąkry
 wac trzeba: aby nie zwierrzała/ albo nie wy
 plynęła. Dla tego w ząkonie starym Panny lu
 bo za mąż isc miały/ w Kościelnych Celach ^{2 Machab 3.}
 przemieszcwały do pewnych lat/ przy żyu no
 sci od rodziców y przyjaciol. Tis prace etolo
 corek rodu Szlacheckiego podeymowała Ma
 ias: Krolowa/ Matka nie bedac/ przecie takie
 im ćwiczenie dāiac/ tak ie w Bożym Boża y En
 ty wprāwuiac/ iako by sie y wzakonach lepiey
 wprāwić nie mogły. Pamietāks snadź nā
 nauce Theodorikā. Vltius, & si vinum non profert,
 vitem producentem vinum sustentat: ita par est, vt
 quae virginitatem non prouidet in alijs prouehat, vene
 retur, inuiolatam tueatur. *Wierzowe drzewo lubo
 winā nie rodzi, mātice iednak winna rodząca
 wino wspiera: tak słuśna, aby tā ktora sāmā Pā
 nieńskiego stānu nie jest, w inśkich Panienstwo
 wymyżśała. śinowała, nie naruszonego bron
 iła. A lubo by dosyć Pannam było nātych cno
 tōch y obyczajōch/ ktorych sie nā twym wychow
 wēniu przyuczły/ nālstat oney Laceny/ Kto
 rey gdy pytano/ cobyżā posag w deminalżonkā
 wniośła? odpowiedziāła. pudicitiam si omie*

*Traff de v.
 tit. monach.*

Pausani

Gen. 34.

żliwość Przecięs ty/ za zwyczajem sziatá idac
Pannam swoim zwlaszcza przyuboższym dobre
summy za posági odliczátá/ zacne kleynoty/lánc
cuchy/ rbiory za wypráwe oddávátá. Wywátóć
to kiedys inaczey. Ten sam posag od siebie dawát/
ktory Pánnie iáká w małżeństwo sobie przybie
ráł; á że ták rzekł/ żonę sobie kupował. Wdáv
wał się Sichem do Dyny/ y gwałtownie się iey
dom igátac mówił. Augete dotem, & munera postu
late, libenter tribuam quod petieritis, tantum date mihi
puellam hanc uxorem. Podnieście cenę poságu y po
dárkow wyćiągáyćie, rad bázro dam cze^o zápro
sićie, tylko mi 12 dayćie za małżonkę. Teraz
iuz to táńszy towar/sáme za soba pieniaǳe dá
iátiákoby n:niey bez pieniaǳy wáżyły; á im więk
szy do nich przydatek: tym sámych n:niey szá cena.
Zwás przecie pospo litym (mowie) dzisiey szego
sziatá trybam idac/ lubo za mąż/ lubo też do
klastorow ná słuźbę się Bóžą rdáváiác/ szego
drobnie eści mácierzynistey po Krolowey Jey
Meszi Panny Fraucimerne doznávály/ posá
gi y w práwy z rekuiey/n:niey dostátanie/ ná sła
ny ićkie im Pan Bóg ol myslil bráły. Przetoż
múža się ene teraz pláczem zálewác. Propter
montem

montem Sion quia disperit. *Dla gory Sion iż zgine-
ła. Po śmierci corki Jephtego Pánu Bogu of-
fiárowaney/ płakály towarzyſtki/ á płakály nie
raz/ ale exinde mos increuit in Israel & consuetudo ser-
uata est, vt post anni circulum conueniant in vnum filia Iudit. II.
Israel, & plangent filiam Iephthe diebus quatuor. Od
tamtego czasu zwyczaj vrost w Izraelu, że
schodziły się corki Izraelskie co rok, aby płaká-
ły nad corka Iephtego dni cztery. W ieślić te
ktore żadnego dobrodzieystwa nierziely/ tylko
towarzyſtkami były/ corki Jephtego tak długo
płakály/ mam zá to że corki Polskie y Lis-
tewskie/ y narodu Niemieckiego/ Krolowey
Jey Miesci wychowánki/ po rozlicznych do-
brodzieystwach/ po opiece práwie Mácierzyn-
skiej/ nie łatwo się wtula/ Czemu? propter
montem Sion quia disperit.*

Et populus Aethiopum hi
fuerunt illic. *M lud Murzynſky*

*był tam. Nie wiem co by lepiej przez lud
Murzynſki rozumieć/ iedno ludzie rbogie/ rpá-
dle/ wleminie/ y w ozách/ z właſzą potematow/*

*W opatro-
waniu v-
bogich.*

2. Reg. 5.

brudne. Tąmtą gorą Sionistą przypuszczała o
we Murzyny od których się handłami na po
żytki zdobywała; ale te drugie Murzyny lu
dzie wloimne wyrzucała. Wależdża Dawid na te
gore iak na swa przyszła stolice/aliści mu Jezu
zeyczycy odpowiedź dała. Non ingredieris huc nisi
abstuleris cecos & claudos. *Nie wnidzieś tu aż
znieśieś ślepe y chome. Ty lepak Władzieniey
śa goro naszą KONSTANCYŃO takies Murzyny
do wnetrzności miłosierdzia swego przypuszcza
ła/iaknużnami hoynami zopomagala. Wrażałoś
to/ że lepsze y sporsze z temi Murzynami handle.*

Prov. 16.

Eccegeratur Domino qui miseretur pauperis. *Na lich
we daie Pánu, kto ma litość nad ubogim. Wraż
żałás y to/ że podłość rbożich niewie miejskiego
máiestatu nie záciniá / ale ieszcze bázyley os*

Isai. 58.

Świeca. Cum effuderis olurenti animam tuam, & ani
mam afflictam repleueris, onetur in tenebris lux tua &
tenebræ tuæ erunt sicut meridies. *Kiedy wyleieś
łaknacemu dusze swoje, y dusze utrapiona ná
pełniś, wznidzie wciemnościach światłość
twoja, a ciemności twoje będą iako południe.
Wrażałás nawetże co się rbożim daie to się
nie*

nie trąci/ ale sie w cale na swooy czas za-
 ie. Nád iakmużnikiem iednym nagrobek taki na-
 pisanó. Habeo quod dedi, perdidí quod seruaui. *Apud Laban*
 Mam dat, zgubitem com zachował. Placilli Theo-
 dozyusza Cesarzá Náhonce nágane dáwano/
 iz wi se w bogim wdzielatá/ od powiedziatá slo-
 wy Chryzostoma S. Vt quid respicis czlum, si ni-
 hil ibi habes repositum, quod pro anima tua dedisti, hoc
 tuum est: quod reliquisti, perdidisti. *Rader.*
 Po co ná nie- *Serm 9. in*
 bo patrzysz, kiedy tam nie masz depositu? coś *Euang.*
 za dusze twa dał, to twoje iest; coś zostawił, to s-
 vtrącił. Tu mi sie żeroki płac podawa wyliz-
 czania iakmużn hoynych Krolowey Jey
 Miłości Pániey nášej miłościwey/ ale kto ie
 tak w krotkim czasie przeliczy? Pámietam co *Strigelina*
 ieden Polityk powiedział. Iniuriam Regum benefi-
 centiz irrogas, si eorum beneficia dinumeras. Plus dicis
 dicendo. Quod tribuunt, tribuunt REGIE; quod fa-
 ciunt, faciunt REGIE, quàm si arithmeticus sis recen-
 sendo, aut quod tribuunt, aut quod faciunt Krzywdę
 Krolow szkodroblivości czynisz, jeśli ich dobro-
 dzieystwa iák z regestru liczysz. Wiecey mowiś
 mowiac. Co daia, daia PO KROLEWSKV
 eo czynia, czynia PO KROLEWSKV, nieli
 rach-

Plat. in A-
popht.

ráchuiac álbo co czynia, álbo co dáia. Nátóć
własnie óko miał Krol Porus od Alexandra
Macedonśkiego ná wojnie porwany. Pytálg
Alexander. Quomodo te tractabo? *Tak cie mam
czesłowac?* Odpowiedział Porus. REGIE.
PO KROLEWSKV, Znowu pyta Alexander.
Num quid etiam aliud? *Co iesize wieczey.* Kzetł
Porus. Omnia complectitur hoc verbum REGIE
Wszystko zawiera to słowo. PO KROLEWSKV.
Toż ia o Naiásnieyszey Krolowey dobroczyn-
ności rzekę/ co dáwala/ dáwala PO KRO-
LEWSKV, co czynila/ czynila PO KROLEWSKV,
Liczyć nie bede. Porzycie po Kościolách/
po Klastorách / po Szpitalách w Keronie y
w Wielkim X. L. naydziecie w szedzie wielkie
iey szkodroblivosti klady / opatrności do-
wody/ iásne miłosierdzia wzierunki. Wiedza
o wszystkim w niebie regestrá; wie iuż y sama
co przed soba przesłanego wstárbnicy nie-
biestiey znalazła. Za czym musi teraz nie má-
ły žal sercá ubogich obeymowac/ musi iż z o-
czu wyciskac. Czemu? propter montem sion quia
disperit. *Dla gory Sion iz zginela.* Umarta w
bogich

bogich opiekunką/sierot wciezką/niedostátnich
 pomocniczką. Umártła w miescie Jobe Tabi-
 ta pełna uczynków dobrych y iálmuzn ktore czy-
 niła. Ozniowie postáli do Piotra/ áby przybył
 z Lidy/ przyšedł Piotr y obštapily go wšytkie
 wdowy pláczac/ y dowiodšy go do ciała/ w-
 kázowały mu suknie y zwierzednie odzienie. Kto-
 rey im Tabita robótas y tym lámentem do tego
 Piotra przywiodły/ że im umártła wštrzesił.
 Ktožby teraz sobie takiego Piotra nie życzył/
 Ktoremu wkázały by Košcioly/Kláštory/Spi-
 tale/ Zakonne domy wielkie y mnogie iálmu-
 żny/ ktorými ie tá Waiásnieyša Tabita záżywo-
 tá obdárzála/ wždan: by sie iey s. m. Piotr roz-
 plákał Ale wšytkie zakony Páństwu affektm
 milowála/ wšytkie hoynościá opatrowála:
 wšákžé Zakonnáš namnieyšy Societatis I E S/
 nie równie wáŕkšey lástki y hoyności iey záży-
 wali: Ktorzy ácz inne miejsca doznáwały/ dom
 iednak Wárszawski Dycom Professo-
 w náš báczier. Zarzéká ten affekt z Arcyprázecego do-
 mu Kákustiego/ Ktory zdarná ku Zakonowi
 temu iest miłostíwie przychylny/ y podziś dzeń

Alter. 9.

w opatro-
 waniu za-
 k. now
 z walczy-
 nia zego.

fauorami to y fundacyami znacznymi cšwiada-
 za. Pomnażali się w tym affekcie/ w swym
 młodym cwiżeniu: nawet już Krolowa Polka
 zostawży placu ról yłá/ ná kterym by nule ści-
 wa łáste ku nam iáśnami y wielkimi dowodá-
 mi okázowálá. Przykrólá sobie Societatem
 zá služebnice dušy swey do sprawowania zbá-
 wienná: iák Judith Abre do sprawowania zwy-
 ciestwá. Utwierdziáło iey godnie Societas ro-
 słnyłá: ále to wiem/ że w służyc wsiłowálá y to/
 że wdzięczne sć nie równa zá bláhe prace odno-
 síłá: nawet to że/ do śmierci kłám miłosć swey
 łáste nie odmieniáłá. Zá czym ták nas sobie znie-
 wolilá/ że każdy znas z Dawidem do rego-
 130. Sionu wzdycháiac mowi. si oblitus fuero tui le-
 rusalem, obliuioni detur dextera mea; adhæreat lingua
 faucibus meis, si non meminero tui. *Ieśli cie zaba-*
cze Naiáśnieysza **CONSTANCYO** *niech*
prawice swey zabacze, niech mi iezyk do ust
przywrze, ieśli cie nie wspomnie.

w przy-
 czy a li
 o promo-
 ue.

Homo & homo natus est in
 ca. Człowiek y człowiek vrodził się.
 wniey

to niey? A coż tu Prorok o Syōnie nowego
 mowi: w ktorymże sie miescie czlowiek nieroz-
 dzi? Azkolwiek wšyscy / wszedzie s.e. lu-
 dźmi zowra/ ktorzy sie z ludźi redza: przecie ies-
 dnąk pámietam że Jozephá dopiero czlowiekiem
 nazwano/ kiedy Xiażeciem w Egypcie zostal.
 wspomniatem to miejsce wyżej. Ioseph natus est
 homo Princeps statum. Ioseph urodził sie czło-
 wiekiem Xiażeciem braciey. Mawiamy y my
 kiedy czego pożądanego dostapiemy: iak bym
 sie dopiero urodził, Wszedziec sie v nas ludźie
 rodza/ ale w Wárkánie CZŁOWIEK. bo tam ro-
 zedy/ y dignitarstwá rozdá. A kto tych prze-
 liczy/ ktorzy przez przeczne twoie/ Máiśmiej
 są CONSTANCYU do Máiśmiejfego Máiśmiej
 są ludźmi zostáli. homo & homo ktes starosta)
 ktes Kastellonum/ ktes Woiewoda/ ktes
 Biskupem. Alia Sicut latantium omnium habita-
 tio erat in te: Iako weselacych sie wšytkich
 (przez rzetelne godności pożądaných otrzy-
 mánie) bylo pomieszkánie wrobie: Przetoż ci/
 iesli i ktes wódzieczności máia/ smiecć siemuz
 są. Propter montem Sion quia disperit. dla gory

Ecce 49

Ex poliant:

iz zginelá. Wierác MN. Pánowie siebie
byście zapomnieli/ kiedybyście tey Paniey za-
pomnieli. Bo pátrząc ná swe dignitárstwá/ pa-
trzyćcie ná takies iey Kolossy/ ábo Pyramidi
Regium est. (máwiál Constant: Chlorus) non
tantum in hostico przliorum, sed etiam in Regno,
beneficiorum trophæa erigere. Krolewska rzecz
jest nie tylko w nieprzyacielskim poboiewisku
woienne, ale też w krolewstwie dobrodzieyskie
trophæa wystáwiác. Jáť wielkie macie przez nie
dobrodzieystwá/ tak wiele macie iey w swych
domách trophæa. Owoż już utráciliście swoje
promotorki/ orendownicze/ do wszelkich dobr
pomocnicze.

3.
Dla obro-
ny.

Cant. 4.

Rzeczia záletá gory Sionskiej/ że bylá for-
teca/ y blísko ná gorze Morzey stojącego Ko-
ściolá y wšytkiego Izráela/ á to dla wieże o-
ney Dawidowey quæ ædificata est cū propugnaculis,
mille Clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium.
Ktora zbudowána bylá z bástrami, tyśiac ná
niej taréz wiśiáło wšelka mocárzow zboidá.

Co sie tycze Kościolá Bożego Przewiele-
bni Biskupi/ wielebni Práłaci/ y inni Beneficia-
towie/

towie/ waszego swiadectwa zaślegam i tak się
 mieli Kościołowi strach od Należniewyhey Bro-
 lowey Pániey y dobrodzeyki waszey obrona:
 i tak sie poważnością swa za fundacie wasze w
 iego Krolewstwiey mości wystawiać i takie auccie
 dochodow otrzymywala: przywileie wpraś-
 la: iako w nrietnościach Oprawy swey Kościo-
 ly wystawiać/ na poprawe summy odważala:
 broniac od owych towarzyskich nieprzyjaciol
 ktorych sie Dawid odpraszal. De necessitatibus
 meis erue me Domine. Od potrzeb moich wyzwol
 mie Panie. Była to właśnie czasow naszych
 Eudocia/ ktora gdzie iedno co mogła w Pán-
 stwie swoim na chwale Bozja wystawic/ nie
 opuszczala/ ile w ziemi Palestynstkiey na mie-
 scach swietych/ rozumieiac ze do niey właśnie
 Dawid S. wspomnienie dawal. In bona vo-
 luntate tua edificentur muri Ierusalem, w dobrej
 woli twojej niech sie buduią mury Ieruzolim-
 skie. O Theodosyusza Cesarza Należonka swe-
 go wiele iak domam Bozvm wpraśala/ a w
 Jeruzalem krzyż perlowy Iuwenalisowi Bi-
 skupowi oddala. Każda sie y ta swiatobliwa

Kościo-
łow.

Ps. 24.

Rader in au-
la Theod:

Psal. 50.

Isai: 40

Oczy-
zny ná-
szej od
nieprzy-
iáciela.

Páni o mieyscách swietych w Krolestwie
swym pytałá/ ktore xpominkami wielkimi z
hoynosci swey Krolewstiey obdárzáta. Przez
ciw Harezyam na prawde wiary swistey Btury
muia cym wobronie Kosciola Bożego/ w och-
ronie nádátek w iego/ o iák goracá bylá: prá-
wle/ Vrbs fortitudinis nostrae Sion. *Miasło mocy*
nászey Sion. Prawie wieżá Dawidowa/ tak
wiele sposobow na odpor kácermistrzem zas-
tywáiacá: iák wiele tarcz y orczy máiacá.

Co sie lepáť tyce obrony narodu násze-
go/ bylá nam v Náśśnieyšego Málzonka to/
co Elter r Asuera: to co Abigail v Dawida:
zabiegála surowym lubo slyšnym dekrétam
lituiac obwinionych: rozprzesłrzeniác sie nie dá-
la gniewam Pánškim/ záštepuiac odniesio-
nych. Przeciw nieprzyiáciolam Krzeczy pos-
politey/ niebylá nam Judytha mieczem włádá-
iacá: ále bylá Debora serca Ocyžynie doda-
iacá: bylá Theodora woysko od rodzone-
go swego Náśśnieyšego Cesarzá sposábiáia-
ca: bylá Pulcheria Augusta summy we zlym
rážie odwražáiacá: bylá náwet Kádegunda
modlie

nie dlitwem/ iálmuznámi rzeczy nachylene w s-
 pierściaga. Umiełiby otrym powiedzieć Káplas-
 ni/ zktorych dośkádém pod czas wojen nábo-
 żeństwa sobie przyczyniá/ Niże zakupowás-
 lá/ iálmuzny námięysci różne rozsyłá/ Emiem
 to iey światobliwosci przypisá/ y goracemu
 nábożeństwu/ że ieże wcale stoimny. Często
 modlitwá dokázá/ czego potęgá wojenna
 dokázáć nie moglá. Przez co Iozue Análecyty
 zmoczył/ przez modlitwy Moyżeszowe. Przez
 co Ezechiasz Krol od Assyryczyków zdrowie
 odniósł/ przez modlitwé Izáiaszowa. Et quis iu-
 storum mowi Chrysoſtom S. non orando pu-
 gnauit? quis hostem non orando deuicit, nempe quan-
 to fuerit purior frequentiorq; celebrata oratio, tanto ce-
 lerior venit inimico uindicta, hostis dum oras premi-
 tur, dum cessas erigitur. Pytacież mie iuż Náiás-
 nieyfi/ Jasnie oświeceni/ Jasnie Wielmożni/
 Wielmożni/ Przewielebni/ Drodzeni Páno-
 wie/ Korony y W. X. L. obywatelowie /
 Stad sie žaloba y ná sercách wáſzych/ y ná o-
 czách wáſzych/ y ná bátách wáſzychziáwilá/ od-
 powiem z Jeremiaſzem/ propter montem Sion qui i
 disperit Dla gory Sion iż zginéla. Gdzie teraz
 Náiás

Exod 17.

4 Reg: 20: 3

Serm. de —
Moyſen

co mówie nie słysz/ przetoż y politowania nād-
 nými niema. Ty Pánie Bóże y widzacy y słysz-
 Bacy weyrzy ná Krola Jeg Młósci Páná
 nášego Miłóściwego / weyrzy ná Krolewice
 Ich Młósciw / y Krolewne Jej Młósc/
 weyrzy ná Rzeczpospolitá náše/ ná nieutę-
 iony wšytkich smutek. Vslysz pláčliwe siero-
 ckie głosy náše/ vslysz y te modlitwy ktore się
 przy Osiárach po wšytkich Kościolách Kro-
 lestwa Polskiego y W: K: L: tu w Wils-
 nie śánym/ niemal za pultrzecią tysiacá złotych
 z skárbu Krolá Jeg Młósci zákrępiionych cdo-
 práwuiá / á day iey Bzgesliwá zámianá Kro-
 lestwo niebieskie záziemskie / Koronę nie-
 kázitelná wiekuištá / zá doczesná / ktory
 zwybranými twými żyieš y Krolu-
 ieš ná wieki wieków.

AMEN.

105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

